

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Ensihoidon koulutusohjelma/ ensihoito

Sari Heinänen ja Mira Timperi

RISKINKARTOITUS JA -ARVIOINTI, TURVALLISUUSSUUNNITELMAN
LAATIMINEN JA SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI LOHJA JU-
NIOR GAMES 2012-TAPAHTUMAAN LÄNSI-UUDENMAAN URHEILJOILLE

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Ensihoidon koulutusohjelma

HEINÄNEN SARI,
TIMPERI, MIRA

Riskinkartoitus ja -arviointi, turvallisuussuunnitelman
laatiminen ja suunnitelman toteutumisen arviointi Lohja
Junior Games 2012-tapahtumaan Länsi-Uudenmaan Urhei-
lijoille

Opinnäytetyö

53 sivua + 26 liitesivua

Työn ohjaaja

Uusoksa, Anna-Maija, lehtori

Toimeksiantaja
Maaliskuu 2013
Avainsanat

Länsi-Uudenmaan Urheilijat

pelastussuunnitelma, turvallisuussuunnitelma, yleisötapahtuma, riskinkartoitus

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä oli tarkoitus saada aikaan toimiva ja lainmukainen turvallisuussuunnitelma suureen yleisötapahtumaan. Produktin aikaansaamiseksi täytyi ensin tehdä riskinkartoitus ja -arviointi. Lisäksi seurasimme turvallisuussuunnitelman toteutumista ja arvioimme sitä. Työn tilaajana oli yleisurheilun lajiseura Länsi-Uudenmaan Urheilijat ja tapahtumana lasten ja nuorten yleisurheilukilpailu Lohja Junior Games 2012.

Riskinkartoitukseen ja -arviointiin käytimme kirjallisia lähteitä, ryhmäteemahaastattelua sekä konsultaatioita. Näiden pohjalta laadimme turvallisuussuunnitelman, joka toimitettiin alueen lupa- ja pelastusviranomaisille. Tapahtumaviikonloppuna havainnoimme turvallisuussuunnitelman toteutumista ja kilpailun päätyttyä pidimme jälleen teemahaastattelun ryhmässä.

Onnistuimme luomaan lainvoimaisen ja kattavan turvallisuussuunnitelman, joka ei salsapitosyistä ole osana tätä raporttia. Tässä työssä kuvaamme prosessin etenemistä mahdollisimman tarkasti ja kerromme produktin pääkohdat, joten opinnäytetyötämme voivat hyödyntää muutkin tapahtumanjärjestäjät.

Jatkotutkimusehdotuksemme on turvallisuusasioihin liittyvän asenneilmapiirin tutkiminen ja kehittäminen. Myös turvallisuussuunnitelmaan perehtymisen tärkeyttä ja tarpeellisuutta sekä sen järjestämistä voisi tutkia ja kehittää edelleen.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Emergency Care

HEINÄNEN, SARI

Risk Evaluation and Analysis, Drawing out a Safety Plan and

TIMPERI, MIRA

Evaluation of Its Realization for Lohja Junior Games 2012 -Event for Länsi-Uudenmaan urheilijat Athletic Association

Bachelor's Thesis

53 pages + 26 pages of appendices

Supervisor

Anna-Maija Uusoksa, Senior lecturer

Commissioned by

Länsi-Uudenmaan Urheilijat

March 2013

Keywords

rescue plan, safety plan, public event, risk evaluation

The aim of this functional thesis was to accomplish a functional and lawful safety plan for a big public event. To accomplish this we first had to make a risk evaluation and a risk analysis. We also followed the realization of the plan and evaluated it. The commissioner was the athletics association "Länsi-Uudenmaan Urheilijat" and the event was an annual athletics competition Lohja Junior Games 2012 for children and youth.

To make the risk evaluation and analysis we used literary sources, group theme interviews and consultation. Based on these we drew out the safety plan that was delivered to the license and safety officials in the area. At the weekend of the event we observed the realization of the safety plan and after the competition we arranged another theme interview in the group.

We were able to create a lawful and comprehensive safety plan that owing to its secrecy orders is not included in this report. In this thesis we describe the progress of the process as accurately as possible and tell the main points of our product so that other event organizers can utilize this thesis as well.

Our suggestion for a follow-up research is studying and developing the attitude atmosphere related to safety issues. The importance and necessity of orientation in the safety plan and its execution could still be further developed and researched.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
1.1	Työn tarve ja tavoite	7
1.2	Länsi-Uudenmaan Urheilijat ja Lohja Junior Games	8
2	MENETELMÄT JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	9
2.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	9
2.2	Määrällinen vai laadullinen työ?	9
2.3	Haastattelu	10
2.4	Aineiston analyysi	11
2.5	Konsultaatiot	11
2.6	Havainnointi	11
2.7	Teoreettinen viitekehys	12
3	YLEISÖTAPAHTUMIA VELVOITTAVAT LAIT	13
3.1	Kokoontumislaki 530/1999	13
3.2	Pelastuslaki 379/2011	14
3.3	Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011	16
4	RISKINKARTOITUS JA -ARVIOINTI	16
4.1	Kirjalliset lähteet	17
4.2	Konsultaatiot lupa- ja pelastusviranomaisilta	19
4.3	Teemahaastattelu	20
4.3.1	Haastateltavien valinta	20
4.3.2	Teemojen valinta	21
4.3.3	Teemahaastattelun tulokset	23
4.3.3.1	Liikennejärjestelyt ja pelastustiet	24
4.3.3.2	Tapaturmiin ja sairaskohtauksiin varautuminen	24
4.3.3.3	Tiedonkulku ja viestintä	26

4.3.3.4 Dokumentointi	27
4.4 Tapahtuma-alueeseen perehtyminen	27
4.5 Riskinarvion taulukointi	28
5 TURVALLISUUSUUNNITELMA	29
5.1 Yleistiedot	29
5.2 Tapahtuman riskitekijät ja niiden ennaltaehkäisy	30
5.3 Vastuualueet	32
5.4 Tiedonkulku	32
5.5 Toimintaohjeet	33
5.6 Lopuksi	34
6 TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	35
6.1 Toteutumisen havainnointi tapahtumassa	36
6.2 Ryhmähaastattelu tapahtuman päätyttyä	37
6.2.1 Aihepiirien valinta	37
6.2.2 Haastateltavien henkilöiden valinta	38
6.3 Haastattelun tulokset	39
6.3.1 Turvallisuussuunnitelmaan perehtyminen ja perehdyttäminen ennen tapahtumaa	39
6.3.2 Vastuualuejaon onnistuminen ja riittävyys	39
6.3.3 Henkilöstöressurssien riittävyys	40
6.3.4 Kohdatut riski- ja vaaratilanteet	40
6.3.5 Turvallisuussuunnitelman toteutuminen tapahtuman aikana	41
6.3.5.1 Riippumattomat olosuhteet: sää ja tapahtumaympäristö	41
6.3.5.2 Rakenteet ja niiden riittävyys	41
6.3.5.3 Liikennejärjestelyt	42
6.3.5.4 Viestintä ja tiedottaminen	42
6.3.5.5 Paloturvallisuus	43
6.3.5.6 Ensiapu	43
6.3.5.7 Dokumentointi	44
6.3.6 Kokemukset turvallisuussuunnitelman tarpeellisuudesta	44

6.4 Johtopäätökset turvallisuussuunnitelman toteutumisen arvioinnista	45
7 LUOTETTAVUUS	47
8 POHDINTA	49
LÄHTEET	52
LIITTEET	

Liite 1. Sopimus opinnäytetyöstä

Liite 2. Riskinkartoitushaastattelu

Liite 3. Tutkimustaulukko

Liite 4. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastussuunnitelma -pohja

Liite 5. Poliisin Ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä -kaavake

Liite 6. LJG 2011 karttapohja

Liite 7. LJG 2012 karttapohja

Liite 8. Riskinarviointityökalu

Liite 9. Turvallisuussuunnitelman arviointi -haastattelu

Liite 10. Kaavake havainnoinnin avuksi

Liite 11. Saatekirje riskinarviointi -haastatteluun

Liite 12. Saatekirje turvallisuussuunnitelman arviointi -haastattelu

1 JOHDANTO

Yleisötapauhtumat voivat aiheuttaa suuren ihmismäärän tai muun erityisyyden vuoksi vaaratilanteita, joista saattaa aiheutua merkittäviä henkilö-, ympäristö- tai irtaimistovahinkoja. Näitä vaaratilanteita pyritään ehkäisemään varautumalla tilanteisiin etukäteen laatimalla pelastus- tai turvallisuussuunnitelma. Tämän opinnäytetyön produktina syntyi turvallisuussuunnitelma, jolla tarkoitetaan yleisötapauhtuman järjestäjäorganisaation toimesta laadittua turvallisuuskokonaisuutta, jossa huomioidaan kaikki turvallisuuteen liittyvät asiat, selvitetään tapauhtuman riskitekijät ja varautuminen niihin. (Vuoripuro, 12.) Pelastussuunnitelmalla puolestaan tarkoitetaan laissa määriteltyä vähimmäissuunnitelmaa turvallisuusasioiden varalle (Pelastuslaki (379/2011. 15).)

Monet Suomen tapauhtumista järjestetään vapaaehtois- ja talkoovoimin. Järjestettävää on paljon aina sisällön suunnittelusta ja organisoinnista talkoohenkilöstön kokoamiseen ja tiedottamiseen. Turvallisuusasioiden huomioiminen ja suunnitelman laatiminen on suuri kokonaisuus, johon tulisi myös perehtyä huolella. Muiden järjestelyiden ulkopuolelta näitä asioita saattaa olla helpompi tarkastella, ja siksi tapauhtumajärjestäjän voi olla hyvä antaa työ tehtäväksi taholle, joka ei ole sidottu muihin tapauhtumaan liittyviin tehtäviin.

1.1 Työn tarve ja tavoite

Idea opinnäytetyölle tuli Länsi-Uudenmaan Urheilijoilta, joilla oli tarve viralliselle pelastussuunnitelmalle jokavuotiseen lasten ja nuorten yleisurheilutapauhtumaan Lohja Junior Games. Jäljempänä tässä opinnäytetyössä käytämme urheiluseurasta kirjainlyhennettä LUU ja tapauhtumasta lyhennettä LJG. Toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä on ollut mukana seuratoiminnassa ja osallistunut kyseiseen tapauhtumaan aikaisemminkin, minkä vuoksi urheiluseurassa heräsi kiinnostus työn tilaamiselle meiltä.

Tavoitteena oli tehdä selkeä ja lainvoimainen toimintasuunnitelma suuren yleisötapauhtuman turvallisuusasioiden järjestämiseksi ja sitä kautta ehkäistä riskitilanteiden syntymistä ja helpottaa toimintaa mahdollisten vaaratilanteiden sattuessa. Toiminnallinen opinnäytetyömme jakautui kolmeen selkeään osa-alueeseen: riskinkartoitus ja -

arviointi, turvallisuussuunnitelman laatiminen sekä turvallisuussuunnitelman toteutumisen arviointi.

Kirjallisuudesta saimme tietoa yleisimmistä turvallisuusriskeistä vastaavanlaisissa tapahtumissa ja pystyimme arvioimaan niiden esiintyvyyttä. Avainhenkilöiden haastattelulla saimme tietoa juuri LJG:ssä ilmaantuneista ongelmista ja riskeistä edeltävien vuosien tapahtumissa.

Turvallisuussuunnitelma muotoutui riskinkartoituksen ja -arvioinnin sekä lakitekstin pohjalta. Lisäksi yhdessä LUU:n kanssa sovimme tarkemmin tapahtumaan tarvittavista vastuuhenkilöistä ja määritimme heidän vastuualueensa. LUU nimesi vastuuhenkilöt keskuudestaan ja antoi päätökset tiedoksi turvallisuussuunnitelmaa varten.

Turvallisuussuunnitelman toteutumista arvioimme haastatteleamalla tapahtuman jälkeen eri osa-alueiden vastuuhenkilöitä. Haastattelut toteutettiin heti tapahtuman päätymisen jälkeen, jolloin turvallisuusasiat olivat vielä tuoreessa muistissa. Haastatteluiden pohjalta pystyimme arvioimaan turvallisuussuunnitelman toteutumista ja näin antaa LUU:lle tietoa siitä, kuinka riskienhallintaa tulisi jatkossa toteuttaa ja kehittää.

Osa suunnitelman materiaalista on tietosuojattavaa, minkä vuoksi kerromme opinnäytetyössämme niistä osa-alueista vain yleisellä tasolla. LUU:lla on oikeus soveltaa opinnäytetyötä ja sen tuloksena syntynyttä turvallisuussuunnitelmaa myös tulevaisuudessa tapahtumissaan ja näin luoda turvallisempaa harrastustoimintaa kaiken ikäisille osallistujille.

1.2 Länsi-Uudenmaan Urheilijat ja Lohja Junior Games

Länsi-Uudenmaan Urheilijat on lohjalainen yleisurheilun lajiseura, joka on toiminut 20 vuoden ajan. Harrastajamäärät vaihtelevat, mutta LUU on ehdottomasti yksi Uudenmaan merkittävistä nuorisourheiluseuroista. Pääasiassa seura toimii vapaaehtoisvoimin, lukuun ottamatta palkallista toimistotyöntekijää sekä oppisopimuskoulutuksessa olevaa nuorisovalmentajaa. Seura järjestää vuosittain useita liikuntatapahtumia ja on mukana liikuttamassa kaiken ikäisiä ihmisiä. (Lehmusvirta 2012.)

LUU:n suurimmat vuosittain järjestettävät tapahtumat ovat Lohja Junior Games, naisten Kevätviuhahdus ja lasten Korttelikisat. Kilpailuun osallistuu vuosittain useita satoja urheilijoita ympäri Suomen tuoden mukanaan jopa muutaman tuhannen ihmisen kävijämäärän. Lajisuorituksia on noin kolminkertainen määrä osallistujamäärään verraten. Viikonlopun aikana kilpaillaan ikäryhmittäin 9–17 -vuotiaiden tyttöjen sekä poikien sarjoissa heitto-, hyppy- ja juoksulajeissa. (Karojärvi 2012.)

2 MENETELMÄT JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä, ja sen lopullisena tuotoksena on aina jokin konkreettinen tuote eli produkti. Tässä työssä se oli turvallisuussuunnitelma LJG 2012-tapahtumaan. Opinnäytetyössä tulee aina yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi, joten työ kokonaisuudessaan on kaksiosainen. Raportissa pyritään kertomaan mahdollisimman tarkasti ja perustellen, miten produktin luominen eteni ja millaisia menetelmiä sen luomiseen käytettiin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9 & 51.) LUU:n toiminnanjohtaja Ari Lehmusvirran toivomuksesta varsinaista produktia ei julkaista tämän opinnäytetyön raportin yhteydessä.

2.2 Määrällinen vai laadullinen työ?

Tutkimuksellisia materiaalin hankintamenetelmiä on karkeasti jaoteltuna kahdenlaisia: määrällisiä (kvantitatiivisia) ja laadullisia (kvalitatiivisia). Määrällisillä keinoilla vastataan usein kysymyksiin, kuinka paljon tai missä määrin jotakin muuttujaa esiintyy jossakin aineistossa, kun taas laadullisilla keinoilla vastataan kysymyksiin mitä, miten ja miksi muuttuja siinä esiintyy. Määrällisillä keinoilla siis pyritään saamaan numeraalisesti esitettävää tilastollista tietoa ja laadullisten keinojen avulla ymmärtämään ilmiötä kokonaisvaltaisesti. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 58 & 63.)

Turvallisuussuunnitelmaan liittyy paljon asioita, ja tavoitteenamme oli selvittää, millaisia turvallisuusriskejä tapahtumaan saattoi liittyä ja miten näitä voitiin ennaltaehkäistä. Lisäksi täytyi selvittää, miten jo syntyneitä vahinkoja pystyttiin minimoimaan. Edellisen kappaleen perusteella käytimme tiedon hankintaan laadullisia eli kvalitatiiv-

visia keinoja, joita toiminnallisessa opinnäytetyössä Vilkan ja Airaksisen (2003, 63) mukaan ovat yksilö- tai ryhmähaastattelut.

2.3 Haastattelu

Päädyimme käyttämään molemmissa tämän opinnäytetyön haastatteluissa teemahaastattelua, joka on puolistrukturoitu haastattelumetodi, eikä siitä ole olemassa täysin yksiselitteistä määritelmää. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan tässä haastattelumuodossa käytetään keskeisiä aihepiirejä, joiden ympärille pyritään saamaan aikaan informatiivista keskustelua. Strukturoiduista metodeista teemahaastattelu eroaa siinä, ettei kysymyksille ja niiden järjestykselle ole asetettu tarkkaa muotia, kuten esimerkiksi lomakehaastattelussa. Kuitenkaan haastattelumuoto ei ole täysin vapaa kuten esimerkiksi syvähaastattelu, vaan valitut teemat ovat ennalta määriteltäviä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

Teemahaastattelusta on käytetty myös termiä kohdennettu haastattelu. Kohdennettu haastattelu sopii tiedonkeruumenetelmäksi silloin, kun haastateltavien tiedetään olleen osallisena tietyssä tapahtumassa. Tutkija on ennen haastattelua ottanut selvää tutkittavan aiheen oletusarvoisesti tärkeistä asioista ja näin päätynyt jonkinlaisiin olettamuksiin mukana olleiden kokemuksista. Näiden perusteella haastattelija luo rungon haastattelulle, jonka avulla pyritään saamaan esille haastateltavien näkemykset tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.) Näiden kriteerien perusteella teemahaastattelu oli sopivin tiedonkeruumuoto tämän opinnäytetyön tarkoituksiin.

Ryhmähaastatteluun päädyimme sekä riskinkartoituksen ja -arvioinnin haastattelussa että turvallisuussuunnitelman toteutumisen arviointihaastattelussa. Ryhmähaastattelussa pyritään saamaan aikaan keskustelua, ei niinkään haastattelemaan. Haastattelijan rooli on pitää keskustelu teemojen puitteissa ja huolehtia siitä, että kaikilla on mahdollisuus esittää oma näkemyksensä asioista (Hirsjärvi & Hurme 2001, 61.) Vaikka haastateltavamme olivat oman vastualueensa tuntijoita, oli tärkeää saada esille myös muiden osa-alueista vastaavien kokemukset toisten onnistumisesta. LJK:n kaltaisen yleisötapahtuman keskeisimpiä asioita oli juuri eri alueiden yhteensovittaminen ja sen myötä vuorovaikutus, joten näkökulmien laajentaminen ryhmässä tehdyssä haastattelussa oli hyvä ratkaisu.

2.4 Aineiston analyysi

Vilkan ja Airaksisen (2003, 63 - 64) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä riittää usein suuntaa antava tieto, jolloin haastattelujen puhtaaksikirjoittaminen, eli litterointi, ei ole yhtä välttämätöntä, täsmällistä ja järjestelmällistä kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä. Riskinkartoitukseen ja -arviointiin tekemämme teemahaastattelun analysointi litteroimalla on perusteltu tarkemmin luvussa 4.3.3.

Riskinhallinta- eli turvallisuussuunnitelman toteutumisen arvioinnissa suorittamamme haastattelu nauhoitettiin ja purettiin teemoittain. Nauhat purettiin ennalta valittujen teemojen mukaisesti heti haastattelua seuraavien päivien aikana, jolloin haastattelutilannekin oli haastattelijoilla vielä tuoreessa muistissa. Nauhoitukseen ja haastattelun purkuun jälkeenpäin päädyimme lähinnä siksi, että läsnäolijoita haastattelussa oli enemmän kuin riskinkartoitus ja -arviointi haastattelussa, jolloin haastattelun aikainen muistiinpanojen tekeminen olisi voinut jäädä puutteelliseksi suuren asianmäärän takia. Haastattelun aikana kirjattiin myös asioita ylös siltä varalta, että nauhoituksen laadussa olisi jälkeenpäin havaittu ongelmia. Haastattelun läsnäolijat, olosuhteet, teemat ja tulokset on esitelty tarkemmin luvussa 6.

2.5 Konsultaatiot

Vilkan ja Airaksisen (2003, 63) mukaan usein varsinaisen tutkimushaastattelun sijaan saattavat riittää konsultaatiot tarkkaan harkituille henkilöille: *Konsultaatiot ovat hyvin vapaamuotoisia tiedonhankinnan tapoja, eikä niille tarvitse tehdä edes osittaista litterointia.* Konsultaatiot muodostuivat toimivaksi ratkaisuksi, sillä niiden avulla saimme lisää tutkimuksellista luotettavuutta, ja samalla niiden raportointi ei vaatinut niinkään paljoa aikaa vievää suunnitelmallisuutta, kuten esimerkiksi haastattelut. Konsultaatiota päädyimme käyttämään haastattelujen rinnalla yksittäisten riskitekijöiden huomiointissa, mm. paloturvallisuuden suunnittelussa. Konsultaatiot ja niistä saadut tiedot käyvät ilmi tämän raportin luvusta 4.2.

2.6 Havainnointi

Tarkoituksemme oli saada mahdollisimman kattava arvio turvallisuussuunnitelman onnistumisesta, joten halusimme arviointihaastattelun lisäksi myös oman mielipiteen

turvallisuussuunnitelman onnistumisesta. Ajattelimme, että parhaiten saamme tietoa turvallisuussuunnitelman onnistumisesta havainnointimenetelmällä. *Havainnoinnin avulla saadaan tietoa, toimivatko ihmiset niin kuin he sanovat toimivansa* (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 207). Aluksi mietimme vaihtoehdoksi osallistuvaa havainnointia, jossa tutkija osallistuu tutkimuskohteensa toimintaan tutkimuskohteen ehdoilla ja yhdessä sen jäsenten kanssa ennalta sovittuun ajanjaksoon (Vilkka 2006, 44). Turvallisuussuunnitelmassa oli kuitenkin otettava huomioon niin monia asioita, että osallistuvassa havainnoinnissa olisimme pystyneet keskittymään vain johonkin tiettyyn alueeseen, jolloin kokonaisvaltainen havainnointi olisi jäänyt puuttumaan.

Seuraavana vaihtoehtona oli tarkkaileva havainnointi, joka tarkoittaa, että tutkija ei osallistu tutkimuskohteensa toimintaan (Vilkka 2006, 42). Tällä menetelmällä oli mahdollista havainnoida useampaa kuin yhtä kohtaa turvallisuussuunnitelmassa. Havainnointi menetelmänä vaatii paljon ennakkovalmisteluja ja syventymistä tutkittavan kohteen sisältöön ja näin ollen vie myös paljon aikaa (Vilkka 2006, 40). Tutkittava kohde oli meidän itse laatimamme turvallisuussuunnitelma, joten syventyminen aiheeseen oli vaadittavalla tasolla. Tapahtuma oli kuitenkin vain kaksipäiväinen, yleisö- ja toimitsijamäärä suuri ja havainnoitavia osa-alueita turvallisuussuunnitelman toimivuuden kannalta paljon. Lohja Junior Games 2012:n aikataulun puitteissa siis jouduimme valitettavasti luopumaan suunnitellusta havainnoinnistakin.

Päädyimme kuitenkin käyttämään löyhää havainnointia, jossa tarkastelimme asioiden sujuvuutta muutaman pääkohdan ja havainnointikaavakkeen (Liite 10) avulla. Vaikkei havainnointi ollutkaan tiukasti määriteltyä, lisäsi se mielestämme luotettavuutta arviointihaastattelun tuloksiin. Mikäli oma suurpiirteinen näkemyksemme tapahtumien kulusta ja turvallisuusasioiden onnistumisesta ei kohtaisi lainkaan haastateltavien näkemysten kanssa, vähentäisi se haastattelun luotettavuutta. Havainnointikysymyksiä tai -kaavaketta ei ehditty etukäteen testata, mikä toisaalta vaikutti menetelmämme luotettavuuteen alentavasti. Tämän raportin luvussa 6.1 selvitetään tarkemmin, mitä asioita päädyimme havainnoimaan ja minkälaisia tuloksia sen avulla saatiin.

2.7 Teoreettinen viitekehys

Turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, että jokaiseen tilaisuuteen tehtävä suunnitelma on yksilöllisiin tarpeisiin tehty. Näin ollen aikaisemmista

tutkimuksista ei oleellisesti sisällön kannalta ollut hyötyä turvallisuussuunnitelmaa tehtäessä. Opinnäytetöinä tehdyt turvallisuussuunnitelmat, turvallisuuskartoitukset ja riskinarviontityökalu (Liite 3) antoivat meille lähinnä apua kirjallisten lähteiden etsimiseen menetelmien osalta sekä vinkkejä riskinarvointiin ja tämän raportin muotoiluun.

Menetelmäkirjallisuuden lisäksi kirjallista tietoa turvallisuussuunnitelman laatimiseen ohjasivat luvussa 3 läpikäytyt lait. Näiden lakien lisäksi tutustuimme Kymenlaakson Pelastuslaitoksella lukuisiin pelastus- ja turvallisuussuunnitelmiin, joista on tarkemmin kerrottu tämän raportin luvussa 4.1.

Koska suurin osa turvallisuussuunnitelmasta muodostuu riskinkartoituksesta ja -arvioinnista juuri LJG 2012-tapahtumaa varten, oli perusteltua käyttää tiedonhankintamenetelminä haastatteluja ja alojen ammattilaisten konsultaatioita. Tarkoituksemme oli luoda uutta tietoa ottamalla selvää mahdollisista riskitilanteista. On siis luonnollista, ettei kirjallista tutkimustietoa ollut juuri meidän aiheestamme. Tietoa turvallisuussuunnitelman laatimiseen saimme vielä erilaisista ohjeista, jotka käyvät ilmi myöhemänä tässä raportissa.

3 YLEISÖTAPAHTUMIA VELVOITTAVAT LAIT

Yleisötapahtumien järjestäjiä ohjaavat ja velvoittavat erilaiset lait ja asetukset, joista turvallisuusasioiden kannalta tärkeimpiä on referoitu tässä luvussa. Lainvoimaisen ja toteutuskelpoisen turvallisuussuunnitelman laatiminen oli mahdollista noudattamalla Kokoontumislakia, Pelastuslakia ja Valtion asetusta pelastustoimesta.

3.1 Kokoontumislaki 530/1999

Perustuslaissa on säädetty kokoontumisvapauden käyttämisestä, ja kokoontumislain tarkoituksena on turvata tämä säädös sekä ohjeistaa tarvittavien säännösten avulla yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä. Kokoontumislain (530/1999, 3 §) mukaan yleiset kokoontumiset ja yleisötilaisuudet on järjestettävä rauhanomaisesti niin, ettei kyseisiin tilaisuuksiin osallistuville ja sivullisille koidu vaaratilanteita, eikä heidän oikeuksiaan loukata. Myös tilaisuuksista aiheutuvien ympäristöhaittojen riskit on otettava huomioon.

Kokoontumislaisissa (530/1999, 2 §) määritellään käsite yleisötilaisuus seuraavasti:

Yleisötilaisuudella tarkoitetaan tässä laissa yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisiä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen tämän lain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Kokoontumislaki (530/1999, 3. luku) käsittelee myös yleisötilaisuuksien järjestämiseen liittyviä velvollisuuksia. Ensimmäinen askel on hankkia tapahtumapaikan omistajalta tai haltijalta suostumus tapahtuman järjestämiseen. Seuraavaksi tapahtumasta tulee tehdä kirjallinen ilmoitus alueen poliisille viimeistään viisi vuorokautta ennen tapahtuman alkamista. Poliisi voi halutessaan kieltää tapahtuman järjestämisen seuraavin perustein: Tilaisuuden järjestäminen on lainvastaista, sen järjestämisessä rikotaan olennaisesti kokoontumislakia, järjestystä ja turvallisuutta ei voida ylläpitää, tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa vaaraa terveydelle tai vahinkoa omaisuudelle, tai huomattavaa haittaa terveydelle tai ympäristölle. Poliisi voi myös vaatia tietoa yleisötilaisuuksiin liittyvistä järjestelyseikoista. Tilaisuuden järjestäjä saa halutessaan asettaa tilaisuuteen järjestyksenvalvojia pitämään yllä järjestystä ja turvallisuutta.

3.2 Pelastuslaki 379/2011

Pelastuslain (379/2011) tarkoituksena on ihmisturvallisuuden parantaminen ja onnettomuuksien vähentäminen. Onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa tulee ihmiset pelastaa, tärkeät toiminnot turvata ja mahdollisimman tehokkaasti rajoittaa onnettomuuden seurauksia. Laissa on 112 pykälää, joista opinnäytetyöhömmme läheisesti liittyy kolme.

Pelastuslaissa (379/2011, 14 §) velvoitetaan ihmistä omatoimiseen varautumiseen onnettomuuksilta. Näitä keinoja ovat tulipalojen syttymisen ja muiden vaaratilanteiden ehkäiseminen; henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen varautuminen vaaratilanteissa; varautuminen pelastustoimenpiteisiin, kuten tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin toimenpiteisiin, joihin omatoimisesti kykenee; pelastustoiminnan helpottamiseksi ja poistumisen turvaamiseksi toimenpiteisiin ryhtyminen tulipalon tai muun vaaratilanteen sattuessa.

Pelastuslaki (379/2011, 15 §) velvoittaa, että edellä mainitut toimenpiteet tulee huomioida etukäteen pelastussuunnitelman muodossa rakennuksen tai kohteen haltijan toimesta. Näin tulee toimia, jos rakennus tai muu kohde, joka on pelastuslain mukaan *poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat.*

Saman pykälän mukaan pelastussuunnitelmassa tulee olla selostus seuraavista asioista:

- 1)Vaarojen ja riskinarvioinnin johtopäätelmistä*
- 2)Rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä*
- 3)Asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi*
- 4)Mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä*

Pelastuslaki (379/2011 16 §) määrää, että myös yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin on laadittava pelastussuunnitelma, jos tilaisuuteen sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski osallistuvien suuren määrän tai muun syyn vuoksi. Pelastussuunnitelmassa määritellään turvallisuusjärjestelyt tilaisuuteen selvitettyjen vaarojen ja riskinarvion perusteilla. Lisäksi annetaan ohjeet tilaisuuden järjestämiseen osallistuvalla henkilöstölle ja yleisölle. Näistä ohjeista tulee selvittää, miten toimitaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja ennen kaikkea miten onnettomuuksia ehkäistään.

Valmis pelastussuunnitelma toimitetaan alueen pelastusviranomaiselle tiedoksi viimeistään 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkua, tai erityisistä syistä määräajan jälkeen. Pelastusviranomaisella on oikeus palauttaa suunnitelma täydennettäväksi, jos hän katsoo sen puutteelliseksi. Tarvittaessa pelastusviranomainen ilmoittaa suunnitelmasta alueen poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. (Pelastuslaki 379/201, 16 §)

3.3 Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011

Pelastuslain nojalla yleisötilaisuuksiin on laadittava pelastussuunnitelma. Kyseisessä laissa kuitenkin viitataan valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta, jonka 3§ määrittelee tarkemmin, millaisiin yleisötilaisuuksiin suunnitelma tulee tehdä:

- 1) Tilaisuuksiin, joissa arvioidaan olevan samanaikaisesti yli 200 henkilöä*
 - 2) Käytetään avotulta, ilotulitteita, tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja*
 - 3) Tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta*
 - 4) tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille*
- (407/2011, 3§)

Alustavan tiedon mukaan LJG-tapahtuman kävijämäärä odotettiin viikonlopun aikana olevan n. 1500 – 2000 henkilöä, joten Valtion asetuksessa pelastustoimesta 3§:n 1. momentti täyttyi. Näin ollen LJG-nuorisotapahtumaan tuli laatia pelastussuunnitelma. Lisäksi asetuksessa mainitaan, että erillistä pelastussuunnitelmaa ei tarvitse tehdä, jos yleisötilaisuuteen tai -tapahtumaan pitää laatia jonkin muun lain tai toimivaltaisen viranomaisen määräyksestä turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma. Tällöin pelastussuunnitelmassa huomioon otettavat turvallisuusasiat tulee näkyä muussa suunnitelmassa.

4 RISKINKARTOITUS- JA ARVIOINTI

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin yleisötapahtuman riskejä turvallisuuden näkökulmasta. Jotta vaaratilanteisiin yleisötapahtuman järjestämisessä voitiin varautua ja riskejä oli mahdollista hallita, oli riskit kartoitettava etukäteen. Riskinkartoituksella tarkoitetaan kaikkien tapahtumassa mahdollisesti esiintyvien riskien tiedostamista. Riskinkartoitusvaiheessa voi riskit jakaa esimerkiksi asiaryhmittäin, jolloin vaaratilanteiden analysointi voi olla selkeämpää. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 54.) Kirjallisten lähteiden avulla pystyimme luomaan kokonaiskuvan mahdollisista vaaratilanteista suuressa yleisötapahtumassa. Tämän lisäksi otimme yhteyttä Lohjan kihlakunnan poliisiviranomaisiin sekä Länsi-Uudenmaan Pelastusviranomaisiin ja tarkensimme heidän vaatimuksiaan kyseisen tapahtuman lupamenettelyssä.

Riskinarvioinnilla tarkoitetaan riskien todennäköisyyden ja mahdollisten seurausten laajuuden arvioimista. Jotta riskinhallinta- eli turvallisuussuunnitelmassa voitiin varautua kyseisen tapahtuman kannalta merkittäviin riskeihin, oli vaaratilanteiden arviointi juuri LJG:n erityispiirteiden mukaisesti tärkeää. Teemahaastattelulla ja tapahtuma-alueeseen tutustumisella saimme tärkeää tietoa LJG:ssa huomioon otettavista riskeistä. Pelastusviranomaiset kehottivat meitä taulukoimaan riskitilanteet niiden todennäköisyyden havainnollistamiseksi. Tällaisen taulukon loimme Tiina Hirvosen tekemän opinnäytetyön ”Riskien arviointityökalu yleisötilaisuuksia varten” pohjalta (Liite 8), ja se havainnollistaa tässä luvussa tiedostettujen turvallisuusriskien todennäköisyyttä lähinnä teemahaastattelun tulosten pohjalta (luku 4.3.3).

4.1 Kirjalliset lähteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia toimiva turvallisuussuunnitelma LJG 2012-tapahtumaan. Turvallisuussuunnitelmaan sisältyy myös pelastussuunnitelma, jonka sisältö on lain määrittämä. Lisäksi yleisötilaisuuden järjestämiseen tarvitaan lupa, jonka anomisen yhteydessä tulee esittää pelastus- tai turvallisuussuunnitelma. Näin ollen lupasimme turvallisuussuunnitelman ohella hoitaa myös luvanhaun tapahtumalle. Jotta pelastus- tai turvallisuussuunnitelmaa oli mahdollista ryhtyä laatimaan, täytyi tekijöiden tutustua luvussa 3 esitettyihin lakeihin. Ne auttoivat rajaamaan sitä, mitä suunnitelmassa tuli huomioida. Siksi olikin perusteltua tässä raportissa avata lakeja, jotka velvoittavat pelastus- tai turvallisuussuunnitelman tekoon, sekä ilmoitusvelvollisuuden viittaavaa asetusta.

Tutustuttuamme lakeihin etsimme valmiita, opinnäytetöinä tehtyjä pelastussuunnitelmia. Näitä haimme Theseus -tietokannasta hakusanalla ”pelastussuunnitelma”. Hakutuloksia löytyi 408 kpl, joista osa koski työturvallisuutta tai jollekin esineelle tehtyä turvallisuusopasta. Varsinaisia pelastussuunnitelmia oli 19 kpl. Opinnäytetöinä tehdyistä pelastussuunnitelmista oli tarkoitus etsiä keinoja, joilla edetä työn teossa sekä asioita, joita oli otettu huomioon riskinarvioinnissa. Valitettavasti suurimmassa osassa näistä töistä pelastussuunnitelma koski kiinteistöä, jolloin turvallisuusasioiden painopiste liittyi kiinteistössä esiintyviin riskitekijöihin, esim. teollisuuskohteissa räjähtävien aineiden aiheuttamiin vaaratilanteisiin. Muutamissa töissä oli rajattu pelastussuunnitelma koskemaan vain jotain tiettyä osa-aluetta, esim. paloturvallisuutta. Joukossa oli myös itse pelastussuunnitelman tekoon liittyviä töitä, joissa kerrottiin yleisellä ta-

solla, mitä asioita tulee ottaa huomioon pelastussuunnitelmaa tehtäessä. Nämäkin työt koskivat kuitenkin kiinteistöjä. Raporteissa ei myöskään tullut selvästi ilmi, millä menetelmillä opinnäytetöissä oli edetty. Lisäksi ongelmia tuotti pelastuslainmukainen sallassapitovelvollisuus, minkä vuoksi kaikissa töissä ei ollut mukana valmista pelastussuunnitelmaa.

Päätimme luopua sanan ”pelastussuunnitelma” käytöstä ja käytimme hakusanaa ”turvallisuussuunnitelma”. Tämä tuotti 409 hakuosumaa. Näistä töistä valitsimme kuusi, joita ryhdyimme tarkastelemaan kokonaisuuden kannalta. Juuri nämä kuusi valitsimme sillä perusteella, että töissä oli kerrottu myös työssä käytetyistä tutkimus- ja analyysimenetelmistä. Lisäksi valitsemissamme töissä oli kuvattu turvallisuussuunnitelman tai riskinkartoituksen vaiheita selkeämmin kuin pelastussuunnitelmien teossa.

Työtämme ohjasi myös yleiseen käyttöön tarkoitettu pohja turvallisuus- ja pelastussuunnitelman laadintaan. Aluekohtaiset ohjeet löytyvät pelastuslaitosten internet-sivuilta, joten meille järkevintä oli käyttää Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitoksen (myöhemmin kirjainlyhenne LUP) laatimaa pohjaa (Liite 4). Opinnäytetyömme prosessin aikana olimme työharjoitteluissa pelastuslaitoksilla, joille valmiit pelastussuunnitelmat pitää lain mukaan toimittaa. Valmiisiin pelastussuunnitelmiin saimme tutustua Kymenlaakson pelastuslaitoksella, josta käytämme jäljempänä lyhennettä KymPe. KymPe:lla oli kansiollinen yleisötilaisuuksiin tehtyjä pelastus- ja turvallisuussuunnitelmia, joista löysimme juuri yleisötilaisuuksissa huomioitavia asioita. Näiden perusteella loimme kysymyksiä edellisvuosien vastuuhenkilöiden haastatteluun riskinkartoituksen osalta.

Riskitilanteita ja huomioonotettavia asioita yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmissa olivat: sairaskohtaukset ja tapaturmat, tulipalot, ammuskelu, mellakka/ joukkotappelu, pahoinpitely, häiritsevä käyttäytyminen, pommiuhkatilanne, teräaseet, rajuilma, pysäköinti, liikenne, hälytysajoneuvojen ohjaaminen paikalle ja tietoliikenne. Koska pelastuslaitoksille viedyt valmiit suunnitelmat oli ottanut vastaan pelastusviranomainen, hän ei saanut antaa tietoja eteenpäin. Näin ollen jouduimme lukemaan suunnitelmat läpi pelastuslaitoksella, ja ehtona suunnitelmien lukemiselle oli, että tietoja sai käyttää vain yleisellä tasolla. Yksittäisen yleisötapahuman pelastus- tai turvallisuussuunnitelman tietoja ei saanut tulla julki missään asiakirjoissa. Osa yleisötilaisuuksista oli vielä pitämättä, joten yksityiskohtien salassa pitäminen oli siksikin ymmärrettävää.

4.2 Konsultaatiot lupa- ja pelastusviranomaisilta

Kävimme Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksella kysymässä tarkennusta LJG 2012 lupamenettelyä koskevista vaatimuksista. Lupaviranomaisilla ei ollut varmuutta siitä, riittikö tapahtumasta lupailmoitus vai tuliko siitä tehdä varsinainen lupahakemus. Edeltävinä vuosina pelkkä ilmoitus oli ilmeisesti riittänyt, mutta nyt lupamenettelyihin oli tullut kiristyksiä, minkä vuoksi tänä vuonna tilanne saattoi olla toinen. Mikäli hakemus ja erillinen päätös tapahtuman järjestämisestä tarvittiin, tuli siinä olla mahdollisimman kattava selostus tapahtuman tiedoista, erityispiirteistä ja turvallisuusasioiden huomioimisesta. (Lupaviranomainen 2012.)

Paras tapa hoitaa asia oli heidän mukaansa käyttää poliisin valmista lupailmoituspohjaa (Liite 5) ja laatia liitteeksi mahdollisimman seikkaperäinen turvallisuussuunnitelma siinä esitetyistä osa-alueista. Mikäli lupa vaatisi erillisen päätöksen, sen tekisi kihlakunnan poliisiviranomainen tutustuttuaan lupailmoitukseen liitteineen. Tämän opinnäytetyön luvun 3.1 mukaisesti hänellä oli oikeus palauttaa lupailmoitus täydennettäväksi tai kieltää tapahtuman järjestäminen. (Lupaviranomainen 2012.)

Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitoksen palotarkastajalta tiedustelimme pelastussuunnitelman kattavuutta LJG:n kaltaiseen tapahtumaan. Hänen kantansa oli se, että LUP:n valmista pelastussuunnitelmapohjaa (Liite 4) apuna käyttäen suunnitelmasta saisi hyväksyttävän. Lisäksi hän ehdotti jonkinlaista riskien taulukointia riskien todennäköisyyden perusteella. Tapahtuman erityispiirteistä hän nosti esille sen, ettei LJG:ssa todennäköisesti ollut suuresta yleisömäärästä huolimatta odotettavissa varsinaisia riskiryhmiä, joita tarvitsisi erityisesti ottaa huomioon. Näillä hän tarkoitti esimerkiksi vanhuksia tai liikuntarajoitteisia. (Palotarkastaja 2012.)

Koska kyseessä oli julkinen ilmaistapahtuma, aluetta ei tarvinnut sulkea tapahtuman aikana, mikä oli turvallisuuden näkökulmasta sekä hyvä että huono asia. Hyvänä asiana poistumistiet olivat avoinna koko tapahtuman ajan, mikä mahdollisti yleisön esteettömän poistumisen ja pelastustoimen pääsyn tapahtumapaikalle tarpeen vaatiessa. Myöskään suurta käteiskassaa ei ollut, mikä olisi luonut riskin ryöstöstä. Toisaalta vapaa liikkuminen alueella mahdollisti myös asiattomien ihmisten pääsyn tapahtuma-alueelle, minkä vuoksi myös väkivaltatilanteet tuli ottaa huomioon, vaikkeivät ne perinteisesti lasten ja nuorten urheilutapahtumaan kuuluneetkaan. Palotarkastajan mu-

kaan urheilukeskuksen alueelta löytyvät alkusammutusvälineet olivat riittävät, eikä niitä ollut tarpeen lisätä, mutta niiden merkitseminen alueen karttaan oli suotavaa. (Palotarkastaja 2012.)

4.3 Teemahaastattelu

Riskinkartoitukseen ja erityisesti riskinarviointiin päätimme käyttää yhtenä tiedonhankintamenetelmänä ryhmässä suoritettavaa teemahaastattelua. Teemahaastattelu on joustava haastattelumuoto, eikä yleensä etukäteen ole tehtävissä luotettavia olettamuksia vastauksista. Monissa muissa menetelmissä etukäteen asetetut olettamukset pyritään todistamaan, minkä pohjalta haastattelun runko muodostetaan. Koska teemahaastattelulla pyritään enemmänkin päätyämään johonkin hypoteesiin, ovat teemojen valinnan perusteetkin erilaiset. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 66.)

Teemahaastattelun valintaa puolsivat monet asiat. Haastattelun aihe oli tuntematon, sillä LJG-tapahtumasta ei ole dokumentoitu turvallisuusasioiden puitteissa aiemmilta vuosilta mitään. Koska emme voineet tietää etukäteen vastauksien suuntaa, olisi esimerkiksi strukturoitu kysely ollut vaikea toteuttaa. Teemahaastattelulla saimme mahdollisuuden selventää ja syventää saamiamme vastauksia, mikäli tarkennukseen oli tarvetta. Etukäteen oli tiedossa vastausten monitahoisuus, minkä vuoksi joustava menetelmä tiedonhankintaan oli hyvä valinta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35.)

Haastattelun tavoitteena oli selvittää, miten Länsi-Uudenmaan Urheilijat olivat edellisten vuosien Lohja Junior Gameseissa varautuneet ongelma- ja vaaratilanteisiin, millaisia vaaratilanteita oli esiintynyt ja miten vastuualueet oli edellisvuosina jaettu. Teemahaastattelu toteutettiin 12.5.2012 ja siitä saadut tulokset esitellään tämän opin näytetyön luvussa 4.3.3.

4.3.1 Haastateltavien valinta

Haastateltavien valintaa ohjasi haastattelun tavoite. Koska tarkoitus oli selvittää aikaisempien vuosien toimintaa turvallisuuden näkökulmasta, oli luontevaa valita haastateltaviksi henkilöt, jotka olivat olleet mukana LJG:n järjestämisessä aikaisemmin. Monipuolisen näkökulman saamiseksi halusimme haastatella eri osa-alueiden vastuuhenkilöitä. Keskustelimme asiasta LUU:n toiminnanjohtaja Lehmusvirran kanssa,

minkä perusteella päädyimme haastateltavien valintaan. Valitsimme ryhmään kilpailusihteerin, kilpailupäällikön ja seuran toiminnanjohtajan. Ryhmähaastattelun vahvuudeksi katsoimme henkilöiden kyvyn täydentää toistensa vastauksia ja kertoa asioista omasta näkökulmastaan.

Kilpailusihteerin oli ollut sama useana edeltävänä vuonna. Kilpailusihteerin piste oli ollut sijoitettuna keskeiselle paikalle kilpailualueen ulkopuolelle (Liite 6), joten ajatelimme hänellä olevan käsitys ihmisten toiminnasta kilpailun ulkopuolella. Kilpailusihteerin varsinainen työ oli ollut ottaa vastaan jälki-ilmoittautumisia ja jakaa kilpailunumeroita, mutta myös opastaa ja neuvoa yleisöä ja urheilijoita tarpeen vaatiessa. (Lehmusvirta 2012.)

Kilpailupäälliköltä halusimme saada näkökulmaa erityisesti kilpailupaikoilla tapahtuviin asioihin, toimitsijoiden ja talkoolaisten toimintaan sekä tiedonkulkuun liittyviin asioihin. Kilpailupäällikkö on viime kädessä vastuussa koko tapahtumasta, ja hänen päätöksellään esimerkiksi keskeytetään koko kilpailu tai siirretään aikataulua. Haastateltava kilpailupäällikkö oli toiminut tehtävässä edellisvuonna ja hänellä oli kokemusta myös monista muista suuremmistakin urheilutapahtumista ja niiden järjestelyistä. (Lehmusvirta 2012.)

Toiminnanjohtaja hoiti etukäteisjärjestelyitä: hän kutsui toimitsijat ja talkoolaiset koolle, piti huolen lupa- ja resurssiasioista sekä oli yhteyshenkilömme tämän opinnäytetyön tekemisessä. Hänellä oli myös kokemusta tehtävästään aikaisemmilta vuosilta, minkä vuoksi halusimme saada häneltä näkemystä asioihin, jotka tapahtuivat ennen tapahtumaa. Haastattelun lisäksi hän antoi meille tietoa kilpailussa käytettävissä olevista ihmisistä ja heidän mahdollisesta erityisosaamisestaan sitä mukaa kun ilmoittautumisia talkoolaisilta tuli. (Lehmusvirta 2012.)

4.3.2 Teemojen valinta

Teemoiksi valitsimme LUU:n aikaisempien LJG- ja muiden vastaavien tapahtumien turvallisuusasioiden huomioimisen, aikaisemmissa tapahtumissa esiintyneet ja haastateltavien mielestä mahdolliset riskitilanteet sekä edellisvuosien vastualueet. Lisäksi halusimme vielä varmistaa edeltävistä tapahtumista mahdollisesti dokumentoidun materiaalin olemassa oloa. Teemoja tarkensimme esimerkkikysymyksillä (Liite 2).

Liikenteen ohjaus ja erityisjärjestelyt aiempina vuosina oli tärkeää selvittää. Liikenteestä ei saa olla merkittävää haittaa alueen muulle toiminnalle ja muutosjärjestelyistä tulee ilmoittaa poliisille etukäteen. Suositeltavista reittivalinnoista, alueen joukkoliikenteestä ja parkkipaikkojen sijainnista on myös hyvä tiedottaa tapahtumaan osallistuville ennakkoon. Pelastusteiden auki pysyminen ja selkeä merkintä tulee varmistaa järjestäjän toimesta. (Vuoripuro, 24–25.) Tapahtuma-alueeseen tutustuttuamme pohdimme parkkipaikkojen riittävyyttä ja liikenteen sujuvuutta. Urheilukentällä ei ollut ruokailumahdollisuutta, ja majoitus oli järjestetty muutamien kilometrien päähän, joten liikennettä oli oletettavasti koko tapahtuman ajan.

Tapaturmiin ja sairaskohtauksiin varautumiseen velvoittavat erilaiset lait, kuten tämän opinnäytetyön luvussa 3 on esitetty. Tämän vuoksi oli tarpeen selvittää haastateltavilta, millä tavalla ja minkälaisiin riskitilanteisiin LUU oli aikaisemmin varautunut. Suomessa yleisötapahtumissa on keskimäärin 4 onnettomuutta tuhatta kävijää kohden (Nurmi, Mustonen, Rosenberg, Bäckman & Castren 2005). Suurin osa näistä aiheuttaa lieviä haittoja ja vain yksi prosentti päättyy jatkohoitoon. Silti tapahtuman järjestäjän tulee varautua myös vakavampiin onnettomuus- ja vaaratilanteisiin (Vuoripuro, 54).

Toimiva tiedonkulku ennen tapahtumaa ja sen aikana (sekä normaali- että vaaratilanteessa) on tärkeää, ja järjestäjäorganisaation on varmistuttava siitä etukäteen (Vuoripuro, 50). Ennakkotietojen mukaan toimitsijoita tuli olemaan lähes sata, joten mahdollisten aikaisempina vuosina käytettyjen viestintäsuunnitelmien ja viestivälineiden toimivuus tuli selvittää riskinkartoitusta varten.

Kokoontumis- ja evakointipaikan määrittäminen kuuluu jokaisen suureksi määritetyn yleisötapahtuman järjestäjälle (Vuoripuro, 27). Teemahaastattelussa meillä oli mahdollisuus kysyä aikaisempien vuosien käytännöistä ja selvittää, mikä voisi olla tapahtuma-alueen paras paikka osoittaa tähän tarkoitukseen.

Ryhmähaastattelulla halusimme saada aikaan keskustelua järjestäjien kesken ja näin luotettavia vastauksia etenkin toimitsijoiden ja talkoolaisten riittävyydestä ja vastuualuejaon onnistumisesta edellisvuosina. Keskustelun avulla epäkohdat saattoivat oletuksemme mukaan tulla esille ensimmäistä kertaa aikaisempien Lohja Junior Gamesien jälkeen. Esimerkiksi kilpailusihteerin mielestä edellisvuonna oli voinut olla selkeä puute opasteissa, minkä hän oli huomionnut, koska ihmiset olivat pääasiassa käyneet

kysymässä häneltä neuvoa. Tämän kaltainen asia ei välttämättä ollut tullut toiminnanjohtajan korviin lainkaan.

Lopuksi halusimme kysyä vielä kaikilta läsnäolijoilta aikaisempien LJG-tapahtumien dokumenteista tai muusta materiaalista, jotka olisivat voineet olla avuksi opinnäytetyötä tehdessämme.

4.3.3 Teemahaastattelun tulokset

Teemahaastattelu toteutettiin 12.5.2012 Länsi-Uudenmaan Urheilijoiden toimistolla Lohjalla. Haastattelutilaisuudessa olivat läsnä tässä opinnäytetyössä luvussa 4.3.1 tarkemmin esitellyt avainhenkilöt aiempien vuosien LJG-tapahtumista sekä tämän opinnäytetyön tekijät. Haastateltaville lähetimme sähköpostitse saatekirjeen (Liite 11) neljä viikkoa ennen haastattelua. Kaikki haastateltavat saapuivat paikalle, joten haastateltavia oli ryhmässä kolme. Haastattelijan roolissa etenimme edellä esitettyjen teemojen mukaisesti esittäen tarkentavia kysymyksiä tarpeen vaatiessa. Teemahaastattelu ryhmässä sai aikaan toivottua keskustelua ja moninaisia näkökulmia keskeisiin asioihin. Aikaa kului puolitoista tuntia.

Teemahaastattelusta teimme suoraan muistiinpanot teemoittain haastattelutilanteessa paperille, joten sen tarkempia analyysimenetelmiä ei tässä kohdassa ollut tarpeen käyttää. Haastattelun nauhoittamisesta luovuimme paitsi ajanpuutteen, myös epätarkoituksenmukaisuuden vuoksi. Haastattelun teemat pohjasivat kirjalliseen teorianäyttöön ja tärkeiksi toteamiimme turvallisuusseikkoihin, joiden esiintymistä juuri LJG-tapahtumassa edeltävinä vuosina halusimme selvittää. Vaikka vastausten suunta ei ollutkaan ennalta tiedossa, oli teemat asetettu siten, että haastateltavien vastaukset olivat kovin yksiselitteisiä ja näin ollen helppo kirjata. Ryhmässä toteutetun haastattelun nauhasta voi lisäksi olla vaikea saada jälkikäteen selvää, jos haastateltavat ovat puhuneet paljon toistensa päälle. Näiden asioiden vuoksi kyseisen teemahaastattelun luotettavuus ei olisi merkittävästi lisääntynyt tarkemman litteroinnin myötä, kenties jopa päinvastoin.

4.3.3.1 Liikennejärjestelyt ja pelastustiet

Liikenteen ohjauksessa oli ollut aikaisemmissa Lohja Junior Games -tapahtumissa kaksi henkilöä, minkä oli koettu olevan riittävä määrä. Urheilukentän sijainti ei vaadi teiden sulkemista tai erityisjärjestelyjä, joten pääosin ohjauksella oli varmistettu tapahtumapaikan löytyminen ja oikeiden pysäköintipaikkojen käyttäminen. Liikenteenohjaajilla oli ollut päällään huomioliivit, ja kiellettyjä ajoväyliä sekä parkkipaikoja oli pyritty merkitsemään nauhoin ja merkein. Tässä luvussa esitellyt asiat on merkitty opinnäytetyön lopussa karttaliitteessä (Liite 6).

Päätieltä urheilukentälle kääntyessä oli ollut liikenteenohjaaja, joka oli ohjannut autoilijat vapaiden parkkiruutujen mukaan pysäköintialueille. Samalla he olivat varmistaneet, etteivät autoilijat pysäköineet päätien varteen tai jalankulkuväylille. Toinen liikenteenohjaajista oli huolehtinut urheilukentän ja jäähallin välisen parkkipaikan liikenteestä ja oikein pysäköinnistä. Tämän parkkipaikan läpi oli ollut paljon jalankulkua, sillä pukusuojat, wc ja vesipisteet olivat sijainneet jäähallilla. Rajoituksia tämän alueen liikenteeseen oli luonut myös se, että toinen heittopaikoista oli sijainnut hiekkakentällä parkkipaikkojen läheisyydessä. Varsinkin vanhempien heittosarjoissa on pitkien sektorinulkopuolisten heittojen riski, minkä vuoksi autojen pysäköinti ja jalankulku oli ohjattava riittävän kauas.

Urheilukentälle johtava autotie haarautuu ennen kenttää vieressä sijaitsevan Meriturvan alueelle, jolla sijaitsee myös asutusta. Koska kyseinen alue ja siellä sijaitsevat parkkipaikat ovat yksityisiä, oli risteykseen ollut tarpeen asettaa näkyvät opasteet oikeaan suuntaan urheilukentälle. Opasteet olivat riittäneet, eikä asiattomasta liikenteestä Meriturvan alueella ollut raportoitu.

Yleiset tiet olivat toimineet myös pelastusteinä ja opastus niille oli huomioitu liikenteenohjaajien toimesta. Kokoontumis- ja evakuointipaikkaa ei tapahtumaan ollut aikaisemmin määritetty.

4.3.3.2 Tapaturmiin ja sairaskohtauksiin varautuminen

Länsi-Uudenmaan Urheilijat oli menneiden vuosien Lohja Junior Gamesissa käyttänyt sekä SPR:n ensiapuhenkilöstöä että seuran sisältä löytyviä vapaaehtoisia, joilla oli

SPR:n hyväksymät ensiapuluvat. Ensiapupisteessä urheilukentän laidalla oli päivystänyt kahdesta viiteen henkilöä. Kaikille tapahtumassa toimiville talkoolaisille oli annettu ensiapuvastaavan puhelinnumero, johon oli ohjattu ottamaan yhteyttä tarpeen vaatiessa.

Haastattelussa kävi ilmi, ettei vaaratilanteiden ehkäisemiseksi tai hoitamiseksi ensiapupisteen olemassaolon lisäksi ollut aikaisempina vuosina tehty muita toimenpiteitä. Vapaaehtoistoimijoiden joukossa oli ollut ammattihenkilöitä pelastusviranomaisista lähtien, joten oletuksena oli ollut vaaratilanteidenkin hoituvan omalla painollaan. Riskitilanteisiin varautuminen ei siis haastattelun perusteella ollut ollut kovinkaan organisoitua.

Kymmenen vuoden aikana haastateltavat muistelivat riskitilanteiden olleen vähäisiä. Lieviä urheiluvammoja oli ollut vuosittain muutamia ja ne oli kaikki hoidettu ensiapuhenkilöstön toimesta ensiapupisteessä. Hätäkeskukseen oli soitettu haastateltavien mukaan kaksi kertaa. Toisella kerralla iäkkäämpi valmentaja oli saanut jonkinlaisen sairaskohtauksen katsomossa, ja toisella kerralla urheilija oli pyörtynyt kesken juoksun juoksuradalle. Heittopaikalta oli kerran lentänyt moukari pysäköidyn auton katolle aiheuttaen samalla vaaratilanteen jalankulkijoille, joiden reitti oli kulkenut pysäköintialueen halki.

Sääolosuhteiden huomioiminen oli haastateltavien mukaan olennaista. Kova helle ja varjopaikkojen puute kilpailupaikoilla saattoivat aiheuttaa nestehukan tai lämpöhalvauksen. Urheilijat ja heidän huoltojoukkonsa olivat huolehtineet itse päähineiden ja asianmukaisen vaatetuksen käytöstä. Tapahtumanjärjestäjänä LUU oli pitänyt huolen vesipisteiden löytyvyydestä ja kioskitoiminnan muodossa muun juotavan ja pikkupurtavan mahdollisuudesta. Usein urheiluseura oli solminut myös tarjousopimuksen jonkun kaupungin ravintolan kanssa, jonne osallistujia oli tarvittaessa opastettu.

Sade oli ainakin yhdessä LJG:ssa aiheuttanut kilpailujen viivästymistä. Lajivastaavat olivat huolehtineet oman kilpailupaikkansa turvallisuudesta ja tarvittaessa siirtäneet lajisuoritusten alkamisajankohtaa. Tästä ei kuitenkaan ollut ollut ennalta määrättyjä ohjeita. Kilpailupäällikkö oli vastannut tapahtumasta kokonaisuudessaan, ja hänen tehtävänsä oli ollut tarvittaessa keskeyttää koko kilpailu, mikäli olosuhteet olivat olleet täysin kelvottomat. Jo vähäinenkin vesimäärä radalla tai heittoringissä aiheuttaa

liukastumisen riskin ja sitä kautta vammojen mahdollisuuden. Lisäksi kylmä sää lisää revähdysten mahdollisuutta, koska lihakset on vaikeampi pitää lämpimänä koko kilpailusuorituksen ajan. Sateen ja kylmän sään sattuessa toimitsijat olivat satunnaisesti muistutelleet nuorimpia osallistujia lihashuollosta kilpailupaikoilla.

Ylimääräinen liikenne urheilukentällä oli ollut yksi ongelmakohta kaikkien haastattelujen mukaan. Kuulutuksilla ja toimitsijoiden ohjauksella oli pyritty vähentämään kulkua juoksuratojen ja nurmikentän poikki, mutta täysin sitä ei ollut saatu kitkettyä pois. Vanhemmat ja muut sivulliset olivat aiheuttaneet vaaratilanteita itselleen ja urheilijoille oikaisemalla kentän poikki esimerkiksi kesken juoksun tai keihäskilpailun.

4.3.3.3 Tiedonkulku ja viestintä

Edellisvuosien Lohja Junior Gamesissa yhteydenpito oli tapahtunut pääasiassa matkapuhelimilla. Lajivastaaville ja liikenteenohjaajille oli annettu kilpailupäällikön, ensiapuhenkilöstön ja kilpailusihteerin puhelinnumerot, joihin he olivat tarvittaessa voineet ottaa yhteyttä koko tapahtuman ajan. Joinakin vuosina käytössä oli ollut myös noin viisi kappaletta LA-puhelimia, joiden avulla oli pidetty yhteyttä pääosin kilpailupaikkojen välillä.

Liikenteenohjaajien tuli olla selvillä parkkipaikkojen täyttymisestä, jotta turhalta edestakaisin ajamiselta oli välttytty. Urheilukentän päädyssä ollut liikenteenohjaaja oli ilmoittanut puhelimitse päätien varressa olevalle ohjaajalle, kun autoja ei ollut enää voinut ohjata urheilukentän pätyyn.

Kilpailupaikkojen välinen tiedonkulku oli tärkeää ja siinä oli joskus havaittu puutteita. Esimerkiksi yli kymmenvuotiaiden sarjoissa keihäänheittovauhdit olivat monesti jo niin pitkiä, että ne olivat ulottuneet juoksuradalle takakaarteeseen. Keihäspaikalla tulee olla reaaliaikainen tieto juoksujen lähdöistä, ja sen mukaan on ajoitettava heittovuorot. Varsinkin pidempien juoksumatkojen aikana sivullisten saaminen pois radalta oli koettu haastavaksi, sillä urheilijat eivät juosseet yhdessä ryppäässä ja tällöin yksinäinen juoksija saattoi ulkopuoliselta jäädä huomioimatta.

Lajivastaavia oli ohjattu olemaan yhteydessä ensiapupisteeseen puhelimitse, mikäli suorituspaikoilla tulee vammoja. Ensiapupiste oli ollut näkyvällä paikalla urheiluken-

tän laidalla, ja se oli ainakin joinakin vuosina merkitty asianmukaisin tunnuksin. Yleisöä ei ollut tiedotettu pisteen toiminnasta eikä ohjattu sinne hakeutumisessa. Suunnitelmaa vaaratilanteiden yhteydenpitoon ja viestintään ei ollut aikaisempina vuosina tehty.

Yleisön tiedottamisesta ei ollut suunniteltu aikaisemmin. Haastateltavien mielestä osallistujille voisi saada etukäteen paremmin informaatiota muun muassa ruokailumahdollisuuksista. Kilpailusihteerin vastuulla oli ollut ihmisten opastaminen tapahtuman aikana niin kilpailupaikoille kuin sen ulkopuolellekin.

4.3.3.4 Dokumentointi

Aikaisemmista vuosista oli dokumentoitu kilpailusihteerin toimesta ennakoilmoittautuneiden määrä ja jälki-ilmoittautuneiden määrä. Kilpailusihteerin oli myös pitänyt jonkinlaista kirjaa kioskin myynnistä, minkä perusteella hän osasi päätellä myös kokonaiskävijämäärää suurpiirteisesti. Toimitsijoiden ja vapaaehtoisten nimet olivat viime vuodelta ylhäällä. Aikaisempaa pelastus- tai turvallisuussuunnitelmaa ei ollut ollut, eikä myöskään edellisvuosien riskitilanteista ollut tehty minkäänlaisia vahinkoilmoituksia. Suunnitelmaa dokumentoitavista asioista ei ollut ollut.

4.4 Tapahtuma-alueeseen perehtyminen

Tapahtuma-alueeseen tutustumisen teimme käymällä tapahtumapaikalla Lohjan Harjun urheilukeskuksessa ja hankkimalla alueen karttoja Lohjan Liikuntakeskuksesta. Otimme teemahaastattelun yhteydessä selville vuoden 2011 Lohja Junior Gamesin kannalta tärkeät reitit sekä tapahtumakohtaisten siirrettävien rakenteiden sijainnit ja merkitsimme ne alueen karttaan (Liite 6). Teoriatiedon, haastattelun tulosten sekä tapahtuma-alueeseen tutustumisen pohjalta pystyimme arvioimaan puutteita ja muutokohteita turvallisuusasioiden näkökulmasta.

Riskinkartoituksen ja -arvioinnin perusteella laatiimme vuoden 2012 tapahtuma-alueen kartta tarpeellisine reitti- ja sijaintimerkintöineen (Liite 7) kuuluu osana opinnäytetyön tuloksena syntyneeseen turvallisuussuunnitelmaan, joka toimitettiin alueen pelastus- ja lupaviranomaisille. Se on esitetty tarkemmin tämän raportin luvussa 5.6.

4.5 Riskinarvion taulukointi

Tässä luvussa käytiin läpi ongelmia, joita LUU:ssa oli aikaisemmin kohdattu tapahtumanjärjestämisessä. Näitä osa-alueita voitiin pitää todennäköisinä ongelmanaiheuttajina myös LJG 2012-tapahtumassa, sillä ennen meidän laatimaamme turvallisuussuunnitelmaa tapahtuman järjestämisessä ei ollut muutoksia seuran taholta tapahtunut. Näiden lisäksi olimme ottaneet huomioon myös muita mahdollisia riskejä, joista luimme lähinnä KymPe:lle toimitetuista pelastussuunnitelmista ja joita nousi esille konsultaatioissamme.

Päätimme pelastusviranomaisilta saamamme neuvon mukaisesti laatia riskinarviointitaulukon, joka on opinnäytetyömme liitteenä (Liite 8). Riskinarviointitaulukon laatimiseen käytimme Tiina Hirvosen vuonna 2011 opinnäytetyönä tekemää ”Riskien arviointityökalu yleisötilaisuuksia varten”. Taulukon laadinta ja riskien pisteytys perustuivat tässä luvussa edellä tarkemmin esitettyyn riskinarviointiin kokonaisuudessaan. Siinä oli otettu huomioon paitsi riskin todennäköisyys, myös sen seurausten suuruusluokka. Pisteytyksessä painotettiin hieman enemmän riskin todennäköisyyttä, sillä katsoimme tässä työssä edellä esittelemiemme havaintojen pohjalta sen merkityksellisemmäksi turvallisuussuunnitelman laatimisen kannalta. Mikäli taulukon pisteytyksen mukaan vaaratilanne on korkeariskinen, täytyi jo ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja suunnitteluun panostaa huolella.

Esimerkiksi urheiluvammat oli pisteytetty korkealle niiden suuren todennäköisyyden takia, vaikka vahingot olivat yksilötasoisia ja oletettavasti vähäisiä. Urheiluvamman lisäksi suuren todennäköisyyden perusteella korkeariskisiksi taulukossamme nousivat yleisön tai toimitsijan tapaturma kilpailusta johtuen, liikennevahinko ja sairaskohtaus.

Toisaalta kuitenkin taulukkomme mukaan korkeariskinen uhka oli myös esimerkiksi pommiuhka tai väkivaltatilanne, vaikka niiden esiintymisen todennäköisyys oli hyvin pieni. Edellä mainittujen lisäksi korkeariskisiksi vahinkojen suuruuden perusteella nousivat myös rajuilma, kemikaalionnettomuus ja tulipalo. Näiden kaltaisten vaaratilanteiden seuraukset saattoivat olla valtavat, joten toimintasuunnitelmat näiden varalle katsottiin tarpeellisiksi.

Taulukko selkeytti meille riskitekijöiden huomioimisen tarpeellisuutta. Matalariskiksi totesimme taulukoimalla muut tapaturmat sekä ryöstön. Näihin emme varautuneet turvallisuussuunnitelmaa laatiessamme.

5 TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Tarpeelliset osa-alueet riskienhallinta- eli turvallisuussuunnitelmaan muodostuivat riskinkartoituksen ja –arvioinnin sekä luvussa 3 esitettyjen lakien pohjalta. Hahmoteltuamme turvallisuussuunnitelman sisällön ja tarvittavat vastuualueet kävimme ne läpi LUU:n toiminnanjohtajan kanssa. Tämän jälkeen hän kutsui seuratoimijat kokoukseen, jossa nimettiin tarvittaviin vastuualueisiin vastuuhenkilöt. Lisäksi heille kerrottiin turvallisuussuunnitelmasta ja sen tavoitteista.

Tämän opinnäytetyön tekijöiden oli tarkoitus läpikäydä produktina laadittu turvallisuussuunnitelma avainhenkilöiden kanssa ennen tapahtumaa. Koska tapahtuman järjestämiseen osallistuneet henkilöt olivat vapaaehtoisia, ei aikataulujen yhteensovittaminen kuitenkaan onnistunut toivotulla tavalla ja perehdytimme ainoastaan kilpailusihteerin ja toiminnanjohtajan turvallisuussuunnitelman sisältöön. He ottivat vastuun edelleen kouluttamisesta ja materiaalin jakamisesta vastuuhenkilöille, joiden tehtävänä oli puolestaan käydä materiaali läpi omien alaistensa kanssa. Seuraavaksi tässä raportissa esittelemme turvallisuussuunnitelman pääkohdat.

5.1 Yleistiedot

Turvallisuussuunnitelman otsikkosivun jälkeen tuli sisällysluettelo, jonka tarkoituksena oli helpottaa eri osa-alueiden etsimistä turvallisuussuunnitelmassa. Sisällysluettelon jälkeen noudatimme pääasiassa LUP:n valmista pohjaa (Liite 4) turvallisuussuunnitelman asajärjestyksessä. Ensimmäinen luku sisälsi tapahtuman yleistiedot, joihin kuului tilaisuuden nimi, järjestäjä yhteystietoineen, tapahtumapaikan nimi osoitetietoineen, ajankohta, tilaisuuden luonne sekä arvioitu osallistuja-/yleisömäärä ja mahdollisten liikuntarajoitteisten tai erityisryhmien määrä. Ensimmäisen sivun tarkoitus oli antaa pelastusviranomaisille kuva tapahtumasta, jotta he pystyivät arvioimaan turvallisuusasioiden riittävyyttä.

5.2 Tapahtuman riskitekijät ja niiden ennaltaehkäisy

Toisessa luvussa otsikoitiin riskitekijät ja saman otsikon alle tuli ohjeet riskien ennaltaehkäisyyn. Riskinarviossa käyttämäämme taulukkoa (Liite 8) emme kuitenkaan lisänneet turvallisuussuunnitelmaan, vaan riskien arviointi kirjoitettiin sanallisessa muodossa. Tähän päädyimme siksi, että taulukon tulkitseminen olisi vienyt huomion pääasiasta, joka oli nimenomaan itse riskin ennaltaehkäisy, ei niinkään sen esiintymisen todennäköisyys. Turhaa taulukon luominen ei kuitenkaan ollut, sillä sen avulla saimme selvitettyä itsellemme, mihin riskitekijöihin oli syytä varautua.

Ensimmäinen riskitekijä oli tulipalo, jonka esiintymisen todennäköisyyttä puolsivat pääasiassa grillissä käytettävä kaasupullo sekä mahdollinen tupakointi kilpailualueella. Ennaltaehkäisyn keinoja oli varakaasupullojen säilyttäminen tapahtuma-alueen ulkopuolella, jolloin vain kioskissa käytössä ollut kaasupullo saattoi aiheuttaa vaaratilanteen. Lisäksi helposti syttyvien nesteiden säilytys grillin alueella kiellettiin, ihmisten käyttäytymiseen grillin läheisyydessä opastettiin kiinnittämään huomiota ja itse grillialue pyydettiin rajaamaan. Tulipalon sattuessa ohjeena oli informoida kioskihenkilökuntaa, jotta kaasupullo tulisi suljettua ajoissa. Tupakointia varten tuli merkitä alue, joka sijaitisi riittävän kaukana puisista rakenteista. Tupakointialueeksi muodostui lopulta läheisen jäähallin kulmaus, sillä siellä oli jo valmiiksi kiinteät tuhkakupit sekä asfaltoitu maaperä.

Toisena riskitekijänä oli sairaskohtauksen sattuminen. Nuorisotapahtumassa oli oletettavasi mukana myös kannustusjoukkoja, joiden ikä luonnollisesti lisäsi sairaskohtauksen riskiä. Ilmoittautumispisteelle annettiin ohjeeksi kysyä mahdollisista kilpailuissa mukana olleiden sairauksista ja nimenomaan siitä, oliko mahdollisiin kohtauksiin varauduttu. Jos varautuminen olisi ollut puutteellista, tiedon saaneen olisi tullut ilmoittaa asiasta ensiapupisteelle. Huomioimme myös helteen mahdollisuuden kilpailupäiville ohjeistamalla kuuluttamaan vesipisteiden sijainnista, niiden runsaasta käytöstä sekä varjoon hakeutumisesta.

Seuraavana riskitekijänä olivat tapaturmat, joita ajattelimme nuorison yleisurheilussa olevan erilaiset lihasvammat ja kaatumistapaturmat urheilulajien yhteydessä. Viileämmän kelin sattuessa ohjeistimme lajivastaajia ja toimitsijoita muistuttamaan nuorisoa lihasten lämmittelystä suoritusvuoroa odotellessa. Kaatumistapaturmien ehkäi-

syksi kehoitettiin lajivastaavia kiinnittämään huomiota suorituspaikkojen kuntoon ja tarvittaessa ilmoittamaan kilpailupäällikölle lajin siirtämisestä tai perumisesta suorituspaikan puutteellisesta kunnosta johtuen. Ajattelimme myös lajivälineiden huolimattoman käytön tai kilpailupaikalla tapahtuvan ylimääräisen liikkumisen aiheuttavan vaaratilanteita. Niiden ehkäisyksi ohjasimme kuuluttamaan ylimääräisen liikkumisen vaaroista kentällä, ja kaikkia vapaaehtoistyöntekijöitä kehoitettiin puuttumaan näihin vaaratilanteisiin. Tapaturman sattuessa ohjeena oli hakea tai soittaa ensiapuhenkilöt loukkaantuneen luo tai toisinpäin tilanteesta riippuen.

Seuraavana riskitekijänä oli epäsuotuista sää, johon jo aiemmin huomioidun helteen lisäksi teimme ohjeet rajuilman sattumisen varalle. Ohjeen ajatuksena oli saada yleisö välttämään kaoottista liikkumista ajoneuvoillaan. Ohjeeksi annoimme informoida kuulutuksin ihmisiä siirtymään rauhallisesti jäähalliin odottamaan rajuilman laantumista tungoksen välttämiseksi.

Otimme huomioon myös kilpailualueella tapahtuvan liikenteen turvallisuussuunnitelmaa tehdessämme. Urheilukeskuksella oli kaksi erillistä parkkipaikkaa, joista toiseen joutui ajamaan koko kentän ohitse, jolloin edestakainen liikenne saattoi aiheuttaa vaaratilanteita. Liikenteenohjaukseen määräsimme kaksi henkilöä, jotka kommunikoivat keskenään lähimmän parkkipaikan täyttymisestä, jolloin autot ohjattaisiin pysäköimään ensimmäiselle parkkipaikalle. Väärin pysäköityihin autoihin pyysimme kaikkia vapaaehtoisia kiinnittämään huomiota ja tarvittaessa ilmoittamaan ajoneuvon rekisterinumero ja tuntomerkit kuuluttajalle tai ilmoittamalla suoraan kuljettajalle väärin pysäköimisestä. Kuuluttajalle annoimme tehtäväksi muistuttaa myös rauhallisista ajonepeuksista kentän läheisyydessä.

Huomioimisen arvoinen riskitilanne suunnitelmassamme oli myös häiriökäyttäytyminen, johon ohjeeksi annoimme poistaa mahdollisen uhkatekijän jo ennen kentän läheisyyteen pääsyä rauhallisella puheella provosointia välttäen ja tarpeen vaatiessa ilmoittamaan poliisille. Myös poikkeusolot, joissa vaarassa on suuri joukko ihmisiä, tuli huomioida turvallisuussuunnitelmassa. Poikkeusolojen esimerkkeinä olivat pommiuhka, ampumavälikohtaus ja läheisen moottoriliikennetien mukana tuovat vaarat, esimerkkinä vaarallisia aineita kuljettavat rekat, joiden suistuminen tieltä voisi aiheuttaa massiivisia vahinkoja. Tällaisia tilanteita oli vaikea ennaltaehkäistä itse tapahtumassa

tai ennen sitä, mutta niihin tuli varautua evakuointisuunnitelmalla, joka löytyi turvallisuussuunnitelman toimintaohjeet -osiosta.

Ensiapupisteen esittelimme toisen luvun lopussa. Ensiapupisteelle määräsimme vastuuhenkilön ja kaksi muuta ensiapuhenkilöä. Kaikilla näillä kolmella henkilöllä oli oltava vähintään SPR:n ensiapu 2 -kurssin voimassa oleva todistus. Ohjeistuksemme oli, että ensiaputeltassa oli jatkuvasti paikalla yksi henkilö ja kaksi muuta voivat kiertellä tapahtuman aikana kentällä, kuitenkin niin, että olivat jatkuvasti tavoitettavissa. Ensiaputeltoa tuli merkitä asianmukaisin tunnuksin ja ensiapuhenkilöstöllä tuli olla päällään asianmukaiset liivit. Tähän osioon oli lueteltu myös ensiapuvälineistö, joka saatiin Waloplast Oy:lta.

5.3 Vastuualueet

Turvallisuussuunnitelman kolmas luku koostui vastuualuetaulukosta, jonka ensimmäisessä sarakkeessa oli vastuualue, toisessa vastuuhenkilö ja kolmannessa henkilön puhelinnumero. Vastuualueita määritimme yhteensä kuusi: kilpailupäällikkö/turvallisuudesta vastaava, rakenteista vastaava, liikenteenohjauksesta vastaava, tiedotuksesta vastaava, ensiavusta vastaava ja EA-henkilöstön määrä ja paloturvallisuudesta vastaava.

5.4 Tiedonkulku

Turvallisuussuunnitelman neljännessä luvussa kerroimme tiedonkulusta, joka koostui kahdesta osasta: tiedottaminen ja viestintä sekä raportointi. Tiedottaminen ja viestintä -osassa kerroimme ennen LJG-kilpailuja tapahtuvasta turvallisuussuunnitelman läpikäymisestä. Myös tapahtuman aikaisesta informoinnista oli ohjeet, joiden mukaan pääasiassa kuuluttamalla tapahtuva tieto tuli ilmoittaa kilpailukansliaan kuuluttamon sijaan, jotta ylimääräiseltä hälyltä välttyttäisiin. Kilpailukanslian päätimme merkitä infotunnuksin, jotta kilpaluihin osallistujat kysyisivät tarvittaessa neuvoa sieltä eivätkä kuuluttajan kopista, joka sijaitsi lähempänä kenttää (Liite 7).

Vastuualuejaon yhteydessä mainitut nimet ja puhelinnumerot ohjasimme myös tallentamaan seuraavasti: kaikilla vapaaehtoisilla tuli olla puhelinnumero ensiapupisteeseen sekä paloturvallisuudesta vastaavan henkilön numero. Vastuuhenkilöillä tuli olla tois-

tensa numerot, lajivastaavilla kilpailupäällikön numero ja toisinpäin hätätilanteiden varalle. Lajivastaavilla oli käytössään LA -puhelimet ja korvakuulokkeet, jotta turhien puheluiden soittamiselta ja sitä kautta puhelinverkon ruuhkautumiselta vältyttiin.

Raportointiosassa kerroimme toiminnan kehittämistä helpottavasta dokumentoinnista, jota varten suunnittelimme turvallisuussuunnitelman liitteenä olevan ”ilmoitus riskitilanteesta” -kaavakkeen. Kaavakkeen täytön kävisimme läpi vastuuhenkilöiden kanssa, jotka voisivat tarvittaessa neuvoa kaavakkeen täytössä tapahtuman järjestämiseen osallistuvia muita henkilöitä. Kaavakkeita löytyisi kilpailukansliasta, jonne ne myös palautettaisiin viimeistään kilpailun päättyessä.

5.5 Toimintaohjeet

Turvallisuussuunnitelman viidennen luvun koostimme toimintaohjeista, joita olivat evakuointi, tulipalon sattuessa, sairaskohtauksen sattuessa, ohje tajuttoman asettamisesta kylkiasentoon, elvytysohje sekä ohje hätäpuhelun soittamisesta. Evakuointiohjeen kirjoitimme kertovaan muotoon, muut ohjeet numeroitiin kohta kohdalta kaavamaisiksi.

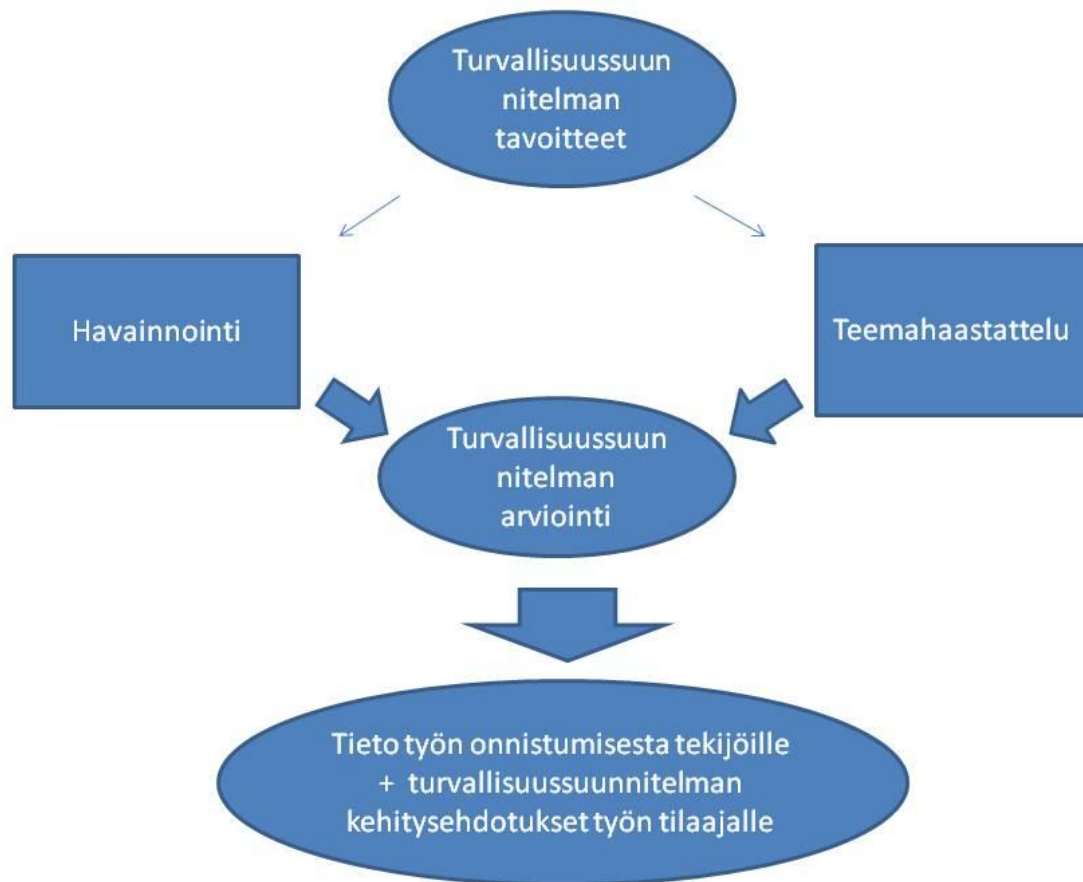
Evakuointiohjeessa kerroimme evakuointipaikan sijainnin, jota emme voi tässä raportissa kertoa. Lisäksi kerroimme sijainnin näkyvän turvallisuussuunnitelman liitteenä olevasta alueen kartassa. Evakuointipäätöksen tekisi kilpailupäällikkö tai pelastusviranomainen. Ohjeenamme oli, että jos joku vapaaehtoisista saisi evakuointimääräyksen pelastusviranomaiselta, tulisi asiasta viipymättä ilmoittaa kilpailupäällikölle, joka hoitaisi asian eteenpäin. Evakuoinnista tulisi kuuluttaa viipymättä, ja tällöin lajivastaavat sekä muut talkoolaiset huolehtisivat oman alueensa henkilöiden siirtymisestä evakuointipaikalle. Evakuointiohjeessa muistutimme poikkeuksena rajuilman aiheuttamasta evakuoinnista, jolloin paikalla olijat ohjattaisiin kuulutuksin läheisen jäähallin sisätiloihin odottamaan sään laantumista, ei poikkeusolojen evakuointipaikalle.

Tulipalon sattuessa ohje pohjautui eri pelastuslaitosten internetsivuilta löytyviin ohjeisiin tulipalon sattuessa. Ohjetta muokkasimme niin, että myös paloturvallisuusvastaava saa tiedon tulipalosta, kuitenkin häiritsemättä varsinaista pelastustoimintaa. Sairaskohtauksen sattuessa -ohje sekä ohjeet tajuttoman asettamisesta kylkiasentoon ja el-

vyttämisestä oli otettu Suomen ensiapuoppaasta, samoin ohje hätäpuhelun soittamisesta, johon lisäsimme valmiiksi Lohjan Harjun Urheilukeskuksen osoitteen.

5.6 Lopuksi

Turvallisuussuunnitelman viimeisinä sivuina olivat ilmoitus riskitilanteesta -kaavake ja viestintäkaavio, joka luotiin kokoamaan viestintäohjeet selkeäksi kartaksi. Myös alueen kartta (Liite 7), johon oli merkitty lajisuorituspaikat, pysäköintialueet, liikenteenohjaus, ensiaputeltilta, palkintojenjakokatos, kiinteät rakennukset (jäähalli, uimahalli, kioski, kuuluttamo, katsomo), evakuointipaikka, alkusammutusvälineiden sijainti, poistumistiet sekä tupakointipaikka, oli liitteenä turvallisuussuunnitelmassa. Turvallisuussyistä tämän opinnäytetyön liitteenä olevassa kartassa ei ole merkittynä evakuointipaikkaa. Vuoden 2011 karttaan (Liite 6) verrattuna muutimme ainoastaan kilpailukanslian paikkaa olennaisesti. Katsoimme järkeväksi siirtää kanslia selkeästi erilleen kuuluttamosta ja näin pitää asiattomat henkilöt poissa kuuluttamon läheisyydestä, jonne liikennettä muutoinkin oli runsaasti. Turvallisuussuunnitelma sisälsi 16 sivua + 3 liitesivua.

Kuva 1. Turvallisuussuunnitelman toteutumisen arviointi

6 TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Turvallisuussuunnitelman toteutumisen arviointiin käytimme menetelminä havainnointia ja ryhmähaastattelua. Näissä menetelmissä käytetyt teemat pohjautuvat työn tavoitteisiin. Tarkoituksena oli tuottaa tietoa produktin onnistumisesta tämän opinnäytetyön tekijöille sekä kehitysehdotuksia työn tilaajalle. Kuva 1. selventää toteutumisen arvioinnin kulkua.

6.1 Toteutumisen havainnointi tapahtumassa

Kuten aiemmin tässä opinnäytetyössä on kerrottu, päädyimme käyttämään löyhää havainnointia LJG 2012-tapahtuman aikana. Havainnointikaavaketta (Liite 10) apuna käyttäen pyrimme saamaan mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvan järjestäjäorganisaation toiminnasta tapahtuman aikana. Pääteemoja kaavakkeessamme oli neljä: yleiskuva tapahtumasta, yleisön tiedottaminen, sääolosuhteiden vaikuttaminen tapahtuman kulkuun sekä aikataulussa pysyminen. Havainnoinnin tarkoituksena oli saada tapahtumasta ja turvallisuussuunnitelman toteutumisesta tietoa, jota vertasimme arviointihaastattelun tuloksiin. Tämän vuoksi havainnoinnin teemat olivat samankaltaisia kuin arviointihaastattelussa.

Yleiskuvan saamiseksi tarkastelimme jalankulku- ja moottoriliikennettä sekä reittivalintoja ja tilan riittävyyttä. Autoliikenne näytti sujuvan rauhallisesti muutamaa väärinpysäköityä autoa lukuun ottamatta ja pelastustiet pysyivät auki. Parkkipaikat riittivät eikä turhanpäiväistä edestakaisin ajelua vaikuttanut esiintyvän. Jalankulkijat noudattivat varovaisuutta parkkipaikalla ja muualla urheilukentän ulkopuolella liikkuessaan, mutta kentällä ylimääräistä liikennettä oli paljon. Urheilukentän katettu katsomo oli täynnä ihmisiä aamusta alkaen, mutta kaikki ihmiset sinne kuitenkin mahtuivat. Jäähallin katsomo oli rajattu huomionauhoin siten, että wc-tilat sekä pieni oleskelutila olivat vapaassa käytössä. Wc- ja pukutilat olivat riittävät, ja jäähallin viileyttä ja varjoa käytettiin myös hyödyksi helteisenä tapahtumaviikonloppuna. Luvatonta liikkumista varsinaisella jääalueella tapahtui valvonnan puuttuessa. Asiasta kuulutettiin useaan otteeseen, mikä ei vaikuttanut asiatonta oleskelua jäällä kuitenkaan lopettaneen.

Yleisölle ja kilpailuun osallistujille oli tiedotettu aikatauluista ja käytännön asioista etukäteen LUU:n internetsivuilla sekä Uudenmaan Yleisurheilu ry:n tapahtumakalenterissa. Joitakin muutoksia kilpailuaikatauluun tuli viikonlopunkin aikana, mutta ainakin sivullisen tarkastelijan silmin kaikki tuntui sujuvan hallitusti. Tapahtuman aikana yleisöä tiedotettiin kuulutuksin kilpailujen etenemisestä ja käynnissä olevista lajeista sekä palkintojen jaoista, kioskitoiminnasta, ruokailusta, ensiapupisteestä sekä muista turvallisuuteen liittyvistä asioista. Kilpailuaikataulu oli urheilukentän katsomon seinällä kaikkien nähtävissä. Helteisen sään vaaroista muistutettiin ja vesipisteiden sijain-

ti kerrattiin tasaisin aikavälein. Lisäksi kilpailukansliasta annettiin ohjeita ja neuvoja mm. kilpailupaikoista, osanoton varmistuksesta, puku- ja wc-tilojen sijainnista sekä ruokailumahdollisuuksista. Myös Lohjan karttoja oli saatavilla kilpailukansliasta.

Vuoden 2012 Lohja Junior Games järjestettiin heinäkuun lämpimimpänä viikonloppuna, joten kuumuus ja suora auringonpaiste olivat turvallisuuden kannalta riskitekijöitä. Yleisöä kehoitettiin kuulutuksin huolehtimaan auringonpistosten ja nestehukan ehkäisystä. Katetun katsomon lisäksi jäähallilta saattoi hakea varjopaikkaa, ja jotkut urheiluseurat olivat varautuneet auringonpaisteeseen omilla katoksilla ja auringonvarjoilla. Sunnuntaille osui yksi lyhyt vesisadekuuro, joka ei kuitenkaan vaikuttanut lajisuorituksiin.

Aikataulu toteutui lähes sellaisena kuin etukäteen oli ilmoitettu. Joitain ikäsarjoja yhdistettiin ja joidenkin teknisten ongelmien vuoksi osa juoksuista lähti myöhässä, mutta aikataulu saatiin kuitenkin kiinni päivän aikana. Vapaaehtoisia vaikutti olevan tarpeeksi ja sääolosuhteet suosivat kilpailunjärjestäjiä aikataulun kannalta.

6.2 Ryhmähaastattelu tapahtuman päätyttyä

Tämän opinnäytetyön luvussa 2.3 on tarkemmin eritelty syitä, miksi olemme päätyneet käyttämään toteutumisen arviointi -vaiheessa ryhmässä toteutettavaa teemahaastattelua. Haastattelu toteutettiin suunnitellusti heti tapahtuman jälkeen Lohjan urheilukentällä. Kaikki pyytämämme yhdeksän henkilöä osallistuivat haastatteluun, joka kesti yhden tunnin ja 20 minuuttia. Haastattelu nauhoitettiin ja lisäksi siitä tehtiin muistiinpanoja siltä varalta, että nauhoitus saattaisi epäonnistua. Nauhoitukseen käytimme vanhaa kasettisoitinta, jolla saimme hyvän nauhoitteen. Litteroimme haastattelun tapahtumaa seuraavana päivänä haastattelun teemojen mukaisesti.

6.2.1 Aihepiirien valinta

Arviointihaastattelun aihepiirien (Liite 9) valinta perustui turvallisuussuunnitelman eri osa-alueisiin ja nämä teemat esitettiin siinä järjestyksessä, jossa koko prosessi oli edennyt. Ensimmäinen teema käsitteli turvallisuussuunnitelmaan perehtymistä ja perehdyttämistä, mikä kuului olennaisesti koko prosessiin. Seuraavana oli vuorossa vastualuejaon onnistuminen ja riittävyys, sitten henkilöstöresurssien riittävyys. Näillä

kahdella teemalla pyrimme selvittämään, mahdollistuiko turvallisuussuunnitelman toteutuminen niin, että kaikki osa-alueet oli edes teoriassa mahdollista ottaa huomioon. Seuraavana teemana olivat kohdatut riski- ja vaaratilanteet. Tämän aiheen tarkoituksena oli selvittää oliko luomaamme ”ilmoitus riskitilanteesta” -kaavaketta käytetty oikein tai ylipäänsä ollenkaan. Myös tapahtumassa huomiotta jääneiden riski- tai vaaratilanteiden esiintyminen sekä turvallisuussuunnitelmasta huolimatta syntyneiden vaaratilanteiden esiintyminen kuuluivat tähän aihepiiriin.

Loput teemat käsittelivät itse turvallisuussuunnitelman toteutumista. Seuraavana teemana oli turvallisuussuunnitelman toteutuminen tapahtuman aikana osa-alueittain. Tarkoituksena oli varmistaa, oliko suunnitelmaa noudatettu ja mitä kehitettävää eri osa-alueiden näkökulmasta olisi tulevana vuosina. Viimeisenä teemana olivat kokemukset turvallisuussuunnitelman tarpeellisuudesta ja kehittämistarpeista. Tämän teeman tarkoitus oli saada turvallisuussuunnitelman tekijöille suora palaute siitä, koettiinko työ tarpeellisenä. Toisaalta halusimme myös kartoittaa turvallisuusasioihin kohdistuvaa asenneilmapiiriä LUU:ssa ja nivoa yhteen kehittämistarpeet tulevien vuosien LJG -tapahtumille.

Pohdimme ryhmähaastattelun teemoja opinnäytetyön tutkimusongelmien ja arviointihaastattelun teemojen kautta, ja mielestämme ne vastasivat toisiaan hyvin. Haastattelun tulokset on esitetty tämän opinnäytetyön luvussa 6.3 ja ne vastaavat asettamiimme tutkimusongelmiin.

6.2.2 Haastateltavien henkilöiden valinta

Osana opinnäytetyötä laatimassamme turvallisuussuunnitelmassa oli selkeä ohjeistus siinä huomioon otettujen asioiden raportoinnista kunkin osa-alueen vastuuhenkilölle. Näin ollen kaikki LJG 2012-tapahtumassa ilmenneet turvallisuusasiat oli määrä tulla vastuuhenkilöiden tietoon, jolloin oli järkevää valita haastatteluun kaikki turvallisuussuunnitelmassa määritellyt vastuuhenkilöt. Pidimme kuitenkin mahdollisena, että tästä menettelystä on saatettu poiketa, ja näin ollen oli hyvä valita haastatteluun myös muita kuin turvallisuussuunnitelman vastuuhenkilöitä. Jotta ryhmähaastatteluun osallistuvien joukko ei kuitenkaan päässyt paisumaan liian suureksi, päätimme valita haastatteluun vain kaksi vapaaehtoista lajitoimitsijaa. Heidän toimenkuvansa tapahtumassa oli erilaiset tehtävät lajisuorituspaikoilla.

6.3 Haastattelun tulokset

6.3.1 Turvallisuussuunnitelmaan perehtyminen ja perehdyttäminen ennen tapahtumaa

Kaikki vastuuhenkilöt oli tarkoitus perehdyttää turvallisuussuunnitelmaan tämän opinnäytetyön tekijöiden toimesta, mutta tästä jouduttiin luopumaan aikataulusyistä. Kävimme turvallisuussuunnitelman läpi yhdessä toiminnanjohtajan ja kilpailusihteerin kanssa ennen sen luovuttamista viranomaistahoille. Tässä yhteydessä sovimme, että he hoitavat muiden vastuuhenkilöiden perehdyttämisen ja vastuuhenkilöt jakavat suunnitelman edelleen muille vapaaehtoistoimijoille.

Haastattelussa kysimme, kuinka hyvin turvallisuussuunnitelman jakaminen oli toteutunut ja oliko suunnitelmaan perehdytty sovitusti. Kaikki haastateltavat olivat saaneet turvallisuussuunnitelman noin viikkoa ennen tapahtumaa, minkä he kokivat riittäväksi. Kuitenkin viestinnän ja tiedottamisen vastuuhenkilöt olisivat kokeneet tarpeelliseksi alun perin suunnitellun perehdyttämistilaisuuden. Tämä johtui siitä, että he eivät mieltäneet toimenkuvaansa yhtä yksiselitteiseksi kuin muut vastuuhenkilöt. Muiden haastateltavien mukaan turvallisuussuunnitelma oli tehty selkeäksi ja helpoksi sisäistää, joten he eivät uskoneet erillisen perehdyttämistilaisuuden lisäävän sen ymmärrettävyyttä.

6.3.2 Vastuualuejaon onnistuminen ja riittävyys

Haastattelun perusteella vastuualuejako oli pääasiassa onnistunut ja työmäärät koettiin tasapuolisina. Lisäksi toiminnanjohtaja sai kiitosta vastuualuejaon onnistumisesta, sillä hän oli ottanut huomioon henkilöiden erityisosaamisen aikaisempien tapahtumien perusteella. Viestinnän ja tiedottamisen vastuuhenkilöiden mielestä heidän vastuualueensa oli kuitenkin laajempi ja vaikeaselkoisempi kuin muiden vastuuhenkilöiden. Haastattelussa turvallisuussuunnitelman ulkopuoliset lajitoimitsijat kertoivat kokeneensa vastuualuejaon riittäväksi ja selkeäksi. Haastatteliijoille jäi kuitenkin sellainen käsitys, etteivät lajitoimitsijat osanneet ajoittain pitää erillään turvallisuussuunnitelman vastuuhenkilöitä ja itse urheilukilpailun lajivastaavia.

6.3.3 Henkilöstöresurssien riittävyys

Tässä opinnäytetyössä emme määritelleet henkilöstöresurssien kokonaismäärää, vaikka siitä LUU:n toiminnanjohtajan kanssa keskustelimmekin. Lohja Junior Gamesin järjestäminen pohjautui vapaaehtoistoimintaan, ja näin ollen urheiluseuraan kuulumattomina emme pystyneet vaikuttamaan toimitsijamäärään. On kuitenkin selvää, että turvallisen tapahtuman järjestämiseen tarvitaan riittävästi toimijoita, ja tämän vuoksi henkilöstöresurssien riittävyys tuli selvittää tapahtuman päätyttyä myös tähän opinnäytetyöhön.

Kaikkien haastateltavien mielestä toimijoita LJG 2012-tapahtumaan oli onnistuttu saamaan riittävästi, minkä osoitti haastateltavien mielestä parhaiten aikataulussa pysyminen. Toinen haastattelussa esille tullut seikka oli odottamattomien ongelmien hoitaminen niin, ettei kilpailuun osallistujille koitunut ylimääräistä haittaa. Esille nousi tapaus, jossa sähköinen ajanottojärjestelmä petti tilapäisesti, minkä vuoksi muun muassa varmistusajanottoon tarvittiin tilapäisesti suunniteltua enemmän toimitsijoita. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, ettei tämä olisi onnistunut ilman riittävää vapaaehtoisuudsmäärää. Lohja Junior Gamesissa toimi 130 vapaaehtoista vuonna 2012.

6.3.4 Kohdatut riski- ja vaaratilanteet

Ryhmähaastattelun perusteella vakavammilta riski- ja vaaratilanteilta tapahtumassa vältyttiin. Väistämättä tapahtuneiden lievien urheiluvammojen lisäksi ainoa haastattelussa esille noussut turvallisuusriski koski kilpailujen aikaista liikennettä kilpailupaikoilla. Lajitoimitsijat kertoivat etenkin nuorimpien lasten kilpailujen kohdalla ilmenneistä ongelmista suorituspaikoilla. Erityisesti heittolajeissa lapsia ja heidän vanhempiaan oli kilpailupaikoilla niin paljon, että heidän pitäminen poissa heittosektoreilta ja juoksuradoilta oli vaikeaa.

Keskustelijat olivat yksimielisiä siitä, että toimitsijoiden määrän lisääminen ei välttämättä auttaisi tässä asiassa lainkaan, vaan rajoitettu liikkuminen kentällä olisi ainoa toimiva ratkaisu. Haastateltavat pohtivat yhdessä mahdollisuutta nk. ”calling”-toimintatapaan, jossa kilpailijat kutsuttaisiin urheilukentälle juuri ennen kunkin lajisuorituksen alkua ja suorituksen päätyttyä heidät ohjattaisiin järjestetysti pois kentältä.

Vanhemmilla ja muilla yleisön edustajilla ei tällaisessa menettelyssä olisi lainkaan asiaa urheilukentälle.

6.3.5 Turvallisuussuunnitelman toteutuminen tapahtuman aikana

6.3.5.1 Riippumattomat olosuhteet: sää ja tapahtumaympäristö

Tapahtumaviikonloppu oli helteinen, mikä oli haastateltavien mielestä otettu huomioon turvallisuussuunnitelmassa erinomaisesti. Juomapisteitä oli riittävästi ja kiinteät rakenteet tarjosivat tarpeeksi varjopaikkoja tapahtumaan osallistuville. Ensiapuhenkilöstö reagoi helteeseen tapahtuman aikana lisäämällä yhden vesipisteen kentän laidalle. Haastateltavat kokivat, että turvallisuussuunnitelmassa oli selkeät toimintaohjeet myös huonojen sääolosuhteiden varalle.

Haastattelussa tuli esille myös kaikkia tapahtumaan osallistuneita ajoittain kiusanneet ampiaiset, jotka hakeutuivat erityisesti eväskääreitä sisältävien roskakorien läheisyyteen. Tapahtumaympäristö ja lämpimät sääolosuhteet toivat LJJ 2012-tapahtumaan siis ongelman, jota turvallisuussuunnitelmassa emme osanneet ottaa etukäteen huomioon. Tapahtuman aikana tilannetta yritettiin parantaa sijoittelemalla roskakorit uudelleen ja tyhjentämään sekä pesemään niitä tiheämmin kaikkien vapaaehtoisten toimesta.

6.3.5.2 Rakenteet ja niiden riittävyys

Ryhmähaastattelussa todettiin kiinteitä rakenteita olevan riittävästi. Haastateltavat toivat esille samoja asioita kiinteistä rakenteista kuin mitä luvussa 6.1 on jo havainnoinnin yhteydessä esitetty, eikä niitä ole tarpeen tässä toistaa. Huomion arvoista oli kuitenkin tämän opinnäytetyön tekijöiden mielestä se, että rakenteiden riittävyyttä ei mielletty haastattelutilanteessa varsinaisesti turvallisuusasiaksi. Kaikki haastatteluun osallistuneet olivat samaa mieltä siitä, että kilpailukanslian uusi paikka oli edellisvuosia parempi ja ennen kaikkea se vähensi ruuhkaa kuuluttamon läheisyydessä. Kilpailusihteeri koki uuden sijainnin helpottaneen myös kilpailukansliassa työskentelyä, ja lisäksi se tarjosi toimitsijoille taukopaikan, koska koottava katos oli aiempia vuosia huomattavasti suurempi.

6.3.5.3 Liikennejärjestelyt

Liikennejärjestelyt herättivät eräissä haastateltavissa selkeästi negatiivisia reaktioita ja heidän mielestään liikenteenohjaukseen ei olisi tarpeen sitoa vapaaehtoistoimijoita lainkaan. Suurin osa oli yhtä mieltä siitä, ettei koko tapahtuman ajalle ollut tarpeen asettaa liikenteenohjaajia, ja nämä olivatkin tapahtuman aikana tarvittaessa ohjautuneet myös muihin tehtäviin. Asiallisia perusteluita tähän aihepiiriin oli vaikea poimia, sillä keskustelussa kuultiin esimerkiksi, että ”Urheilukenttä on ollut samalla paikalla vuosikaudet, jos joku ei osaa ajaa tänne ja parkkeerata parkkipaikalle, ei se ole seuran ongelma!”. Kuitenkin toisaalta tuli ilmi myös väärin pysäköityihin autoihin puuttumisen tarpeellisuus. Turvallisuussuunnitelman mukaisesti virheellisesti pysäköityjen autojen tiedot toimitettiin kuuluttamoon, minkä seurauksena autot myös haastateltavien mukaan siirrettiin ripeästi poistumis- ja pelastusteiltä.

6.3.5.4 Viestintä ja tiedottaminen

Toiminnanjohtaja ei ollut aikaisemmissa tapahtumissa saanut kaikkia kilpailuun liittyviä asioita tietoonsa, ja näin ollen haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että yhteinen kokoontuminen tapahtuman päätyttyä oli tarpeen. Tapahtuman aikana lajivastaavien keskinäinen kommunikointi tapahtui LA-puhelinten ja korvakuulokkeiden välityksellä, mikä koettiin toimivaksi ja tiedonkulkua nopeuttavaksi tavaksi kommunikoida lajisuorituspaikkojen välillä. Valitettavasti kaikille lajivastaaville ei kyseisiä radiopuhelimia riittänyt, ja haastateltavien yksimielinen ehdotus olikin hankkia seuraaville vuosille niitä lisää.

Tärkeä rooli tapahtumassa oli kuuluttajalla, joka kertoi tapahtuman aikaisen tiedottamisen olleen helpompaa kuin aikaisempina vuosina. Tämä johtui haastattelun perusteella siitä, etteivät ihmiset ryntäilleet kuuluttamoon kyselemään asioita, vaan turvallisuussuunnitelman ohjeen mukaisesti kävivät kilpailukansliassa selvittämässä asioita, jotka kilpailusihteeri sitten vei eteenpäin. Haastateltavien mielestä turvallisuussuunnitelmaan luomamme viestintäkaavio oli selkeä ja hyvin suunniteltu. Kuuluttaja tiedotti tarpeellisista asioista, kuten liikenteestä urheilukentällä ja helteisen sään vuoksi useasti juomapisteiden sijainnista ja niiden käyttämisestä. Kilpailusihteeriltä käytiin useasti kysymässä kilpailun tuloksista, minkä vuoksi hän ehdottikin seuraaviin tapahtumiin jonkinlaista järjestetyn tulospalvelua.

6.3.5.5 Paloturvallisuus

Paloturvallisuus oli huomioitu haastateltavien mielestä hyvin. Grillialue oli turvallisuussuunnitelman mukaan määrätty rajattavaksi, mutta sitä ei kuitenkaan ollut toteutettu. Haastateltavien mukaan aiempinakaan vuosina aluetta ei ollut rajattu, ja koska grillin luona oli jatkuvasti yksi henkilö, ei rajaamista nähty tarpeellisena. Tupakointi tapahtui tupakointipaikalla, eikä siitä aiheutuneita vaaratilanteita tullut ilmi haastattelussa.

Haastateltavien mielestä oli hyvä, että alkusammutusvälineiden sijainti näkyi tapahtuma-alueen kartassa, ja neljä haastateltavista oli käynyt tutustumassa alkusammuttimiin. Tapahtumassa ei esiintynyt ensimmäistäkään palon vaaraa, vaikka helteinen ja kuiva sää antoi edellytykset mahdollisen tulipalon syntyyn. Haastateltavat kokivat, että toimintaohjeet tulipalon sattuessa olivat tarpeelliset, vaikkei niitä onneksi tarvinnut hyödyntää.

6.3.5.6 Ensiapu

Ensiapupisteessä toimineet saivat kiitosta yleisöltä ja kilpailijoilta nopean toimintansa ansiosta. Ensiavun henkilöstöllä oli päällään punaiset liivit, joiden ansiosta he erottuivat joukosta hyvin. Lisäksi haastateltavat kokivat hyväksi asiaksi, että kuuluttamosta muistuteltiin ensiapuhenkilöstön tuntomerkeistä ja koko ensiapupisteen sijainnista, sillä itse ensiaputeltan merkitseminen oli jäänyt tekemättä.

Ensiavusta vastaava kertoi, että moni oli käynyt kyselemässä särkylääkettä, jota varusteluun ei kuulunut. Myös kyypakkaus olisi ollut hyvä löytyä, sillä ampiaisen pisto terveelläkin ihmisellä kaulan alueelle olisi voinut aiheuttaa vakavan anafylaktisen reaktion. Ensiapuvastaava pohti kuitenkin, että lääkkeiden lisääminen varusteluun vaatisi ainakin koulutetumpaa henkilöstöä ensiapupisteeseen ja luultavasti myös erityislupia. LJG 2012-tapahtumassa ensiapua tarvittiin lähinnä venähdysten hoitamiseen, ja kylmäpakkaukset olivatkin kovassa käytössä. Hyvänä asiana koettiin pienten ensiapupakkausten jakaminen myös kaikille lajivastaaville. Pakkaukset sisälsivät kylmähaupteita ja pieniä sidostarpeita, joten tapaturman sattuessa lajisuorituspaikalla välitön ensiapu oli heti saatavilla.

6.3.5.7 Dokumentointi

Vuoden 2012 LJG-tapahtumassa kilpailusihteeri piti suuntaa antavaa kirjaa osallistujamäärästä ja jälki-ilmoittautuneiden määrästä, jotta seuraavina vuosina voitaisiin varautua riittävin resurssein kilpailuja varten. Kilpailuun osallistuneita oli 567, joista jälki-ilmoittautuneita oli 67. Etenkin jälki-ilmoittautuneiden määrä katsottiin haastattelun perusteella tärkeäksi tulevaisuuden kannalta, sillä osallistujamäärä saattaa kasvaa merkittävästi vielä tapahtumaviikonloppuna, ja ainoastaan edellisvuosien määrät voivat antaa suuntaa ennalta varautumiseen. Kertomalla osallistujamäärä kolmella saatiin haastattelun mukaan luotettava arvio kokonaiskävijämäärästä tapahtumassa, joten vuonna 2012 sen arvioitiin olleen noin 1700 henkilöä.

Turvallisuussuunnitelmaan luotiin ilmoitus riskitilanteesta -kaavake, joka piti olla jokaisella toimitsijalla mukana siltä varalta, että jotain kirjattavaa ilmenisi. Kolme haastateltavista koki kaavakkeen mukana ”raahaamisen” rasitteena, loput kuusi taas olivat sitä mieltä, että kaavakkeen täytöstä riskitilanteen sattuessa olisi voinut olla hyötyä tulevaisuuden tapahtumia varten. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että ilmoittajan nimi kaavakkeessa oli turhaa ja olisi voinut nostaa kynnystä kaavakkeen täyttöön tilanteen sitä vaatiessa. Yhtään kaavaketta ei palautunut kilpailukansliaan, mutta toisaalta kukaan haastateltavista ei myöskään ollut saanut tietoonsa riskitilanteen esiintymistä.

6.3.6 Kokemukset turvallisuussuunnitelman tarpeellisuudesta

Haastateltavien mukaan turvallisuussuunnitelma sai ajattelemaan asioita, joita ei aikaisempina vuosina ollut tullut mieleen ollenkaan. Kaksi haastateltavista oli sitä mieltä, että aikaisempina vuosina oli pärjätty hyvin ilman erillistä turvallisuussuunnitelmaakin. He kuitenkin myönsivät suunnitelmallisuuden parantavan mahdollisuuksia selvittää riskitilanteista, vaikka pitivätkin niitä äärimmäisen epätodennäköisinä. Turvallisuussuunnitelmaa kohtaan vallitsevan asenneilmapiiirin saattoi tulkita joidenkin kohdalta hieman kielteiseksi.

Kilpailupäällikkö teki itsellensä muistiinpanoja haastattelun aikana ja piti hyvänä asiana kokoontumista kilpailujen päätyttyä, sillä tapahtumat olivat vielä tuoreessa muistissa. Hänen mukaansa tapahtumaa on käyty aikaisempina vuosina jälkikäteen lä-

pi epävirallisesti sitä mukaa kun jotain mainitsemisen arvoista on tullut toimijoille mieleen. Haastattelussa hän uskoi, että järjestelmällinen asioiden läpikäyminen tapahtuman päätyttyä yhdessä vastuuhenkilöiden kanssa tulee jäämään pysyväksi käytännöksi urheiluseuraan.

6.4 Johtopäätökset turvallisuussuunnitelman toteutumisen arvioinnista

Vaikka osa haastateltavista olikin sitä mieltä, ettei perehdyttämisellä olisi ollut vaikutusta turvallisuussuunnitelman ymmärrettävyyteen, olisi se meidän mielestämme auttanut selkeyttämään suunnitelman tarkoitusta. Perehdyttämisessä olisi käynyt ilmi, että lajivastaavat eivät kuulu turvallisuussuunnitelman vastuuhenkilöihin ja näin ainakin arvointihaastattelu olisi helpottunut huomattavasti. Tosin turvallisuussuunnitelman pääasiallinen merkitys tuli ymmärretyksi ilman perehdyttämistäkin. On selvää, että turvallisuussuunnitelmaan perehdyttämisessä epäonnistuttiin, ja tulevana vuosina tähän osa-alueeseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Haastattelussa kävi ilmi, että viestinnän ja tiedottamisen vastuuhenkilöt pitivät vastuualuettaan liian laajana. Tähän osa-alueeseen voisi tulevaisuudessa lisätä vielä yhden henkilön, joka vastaisi viime kädessä koko viestinnän ja tiedottamisen osa-alueesta ja olisi nimettynä vastuualueen vastuuhenkilöksi. Kaksi muuta henkilöä olisivat myös sidotut viestintään ja tiedottamiseen, mutta työnjako olisi helpompaa, kun kolmas henkilö hoitaisi tehtävien jakamisen. Muiden vastuualueiden vastuuhenkilöt pitivät työmääräänsä ja -aluetta kohtuullisina, eikä niitä olisi tarvinnut muuttaa millään tavalla. Pääpiirteittäin vastuualuejako oli siis onnistunut hyvin.

Aikaisempina vuosina LJG-tapahtumissa oltiin kiinnitetty huomiota ylimääräiseen liikenteeseen lajisuorituspaikoilla. Vuonna 2012 esitimme tähän ongelmaan ratkaisua, joka ei kuitenkaan tuottanut toivottua tulosta. Tältä osin suunnitelmaa voisi kehittää haastattelussa ilmi tullutta calling-menetelmää apuna käyttäen.

Myös ampuaisenspistojen välttämiseksi olisi seuraaville vuosille aiheellista hankkia esimerkiksi kannelliset roskakorit ja hankkia kyypakkauksia. Esille nousseet vaaratilanteet olivat kuitenkin hyvin vähäisiä verrattuna tapahtuman laajuuteen. Turvallisuussuunnitelmassa oli varauduttu tarpeelliseksi katsomiimme riski- ja vaaratilanteisiin ja pyritty ennaltaehkäisemään niiden tapahtumista. Kun kilpailujen päätyttyä kar-

toitimme riski- ja vaaratilanteiden esiintymistä, tuloksena oli, ettei mitään täysin odotamatonta tapahtunut, jolloin voimme katsoa suunnitelmamme onnistuneen hyvin.

Sään ja tapahtumaympäristön osalta saimme turvallisuussuunnitelman osalta pääasias-
sa hyvää palautetta. Myös rakenteiden määrä koettiin riittäväksi ja kilpailukanslian
suurempi koko ja erilainen sijainti aikaisempiin vuosiin nähden koettiin hyväksi muu-
tokseksi. Kehittämisen varaa sen sijaan on jäähallin sisällä tapahtuvasta käyttäytymi-
sestä. Vaikka alue oli rajattu, tapahtui siellä kiellettyä oleskelua, johon puuttuminen ei
auttanut. Jotta myös tulevina vuosina jäähallia saisi käyttää pukeutumis- ja viilentä-
mistarkoitukseen, olisi hyvä sijoittaa sinne yksi vapaaehtoinen valvomaan käyttäyty-
mistä.

Haastateltavien mielestä liikenteenohjaukselle ei ollut tarvetta. Kuitenkin väärin pysä-
köityjen autojen omistajia kehoitettiin kuulutuksin siirtämään ajoneuvonsa useaan ker-
taan viikonlopun aikana. Mahdollisesti yksikin henkilö saisi pidettyä pelastus- ja pois-
tumistiet avoinna, jolloin toisen henkilön voisi vapauttaa liikenteenohjauksesta. Tällä
keinolla liikennejärjestelyihin paneutumista ei ehkä koettaisi liian suurena resurssien
käyttönä, mutta selvästi tarpeellista osa-aluetta ei jätettäisi kokonaan huomiotta.

Viestinnän ja tiedottamisen vastuualue koettiin jollain tavalla hankalaksi. Toisaalta
kaikki kokivat viestintäkaavion ja informointiohjeet selkeinä ja ymmärrettävinä. Itse
työn määrä ei vastuuhenkilöidenkään mielestä ollut ongelma. Tulkitsimme asian niin,
että vastuualueen selkeyttäminen ja edellä esitetty henkilömäärämuutos tähän osa-
alueeseen voisi olla tulevaisuudessa hyvä ratkaisu. Hyviksi havaittujen LA-puhelinten
määrän lisäämistä LUU:n hankintalistalle tulisi myös harkita. Viestintä ja tiedottami-
nen osa-alueena turvallisuussuunnitelmassa oli kaikesta päätellen erittäin tärkeä ja sii-
hen tulee kiinnittää huomiota vähintään yhtä paljon jatkossakin.

Paloturvallisuus ja ensiapu olivat tärkeitä turvallisuussuunnitelmassa huomioon otettu-
ja aiheita. Tulipalojen alkua ei esiintynyt, joten voimme katsoa niiden ehkäisyn on-
nistuneeksi. Urheilutapahtumassa esiintyy poikkeuksetta pieniä liikuntaelinvammoja,
joita tuskin missään kilpailussa saadaan täysin kitkettyä pois. Sairaskohtauksetkaan
eivät välttämättä riipu aina ulkoisista tekijöistä, joten niihin varautuminen tuli ottaa
huomioon. Turvallisuussuunnitelmaan kuuluneista ensiapuohjeista saimme hyvää pa-

lautetta, ja ne kannattanee olla myös tulevaisuudessa yhtenä osana turvallisuussuunnitelmaa. Myös nämä kaksi teemaa onnistuivat siis hyvin turvallisuussuunnitelmassa.

Dokumentointi katsottiin hyödylliseksi tavaksi paitsi kehittämään tulevaisuudessa huomioonotettavia asioita, myös antamaan tilastollista tietoa turvallisuussuunnitelman toteutumisen arvioimiseksi. Dokumentoinnin välineitä tulee kehittää edelleen jatkossa. Esimerkiksi ”ilmoitus riskitilanteesta” -kaavakkeen käytön kynnystä tulee pyrkiä mataltamaan poistamalla mahdollisesti ilmoittajan henkilötietojen kysyminen kokonaan. Kaiken kaikkiaan haastateltavat pitivät turvallisuussuunnitelmaa tärkeänä osana turvallisen kilpailutapahtuman luomista ainakin jollain tasolla, joten voimme katsoa onnistuneemme produktin luomisessa.

7 LUOTETTAVUUS

Tutkimuksessa on pyrittävä paljastamaan tutkittavien käsityksiä niin hyvin kuin mahdollista. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tulee muistaa, että tutkija vaikuttaa keräämäänsä tietoon tutkimuksen alusta alkaen. Laadullisia menetelmiä käytettäessä keskiössä ovat tutkijan omat käsitteet, joihin tutkittavien tulkintoja yrittään sovittaa. Jo haastattelun suunnitteluvaiheessa voidaan ohittaa jotain olennaista tutkijan omien käsitysten yksioikoisuuden vuoksi. Haastateltavien luotettavuuden sijaan voidaan pitää siis merkittävämpänä tutkijan itsensä luotettavuutta: Kuinka luotetavasti materiaali tutkijan toimesta tulee kerättyä ja analysoitua? Näitä asioita on jokaisen tutkijan syytä pohtia arvioidessaan työnsä reliabiliteettiä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 189.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan käyttää montaa eri menetelmää tai useampaa tutkijaa luotettavuuden lisäämiseksi. Tällaista menettelyä kutsutaan triangulaatioksi. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 39.) Tässä opinnäytetyössä käytimme rinnakkain kirjallisia lähteitä, lakitekstiä, haastattelua ja havainnointia. Pyrkimyksemme oli saada eri tiedonhankintamenetelmistä yksiselitteistä materiaalia, jotka tukivat toinen toisiaan. Lisäksi molempien opinnäytetyön tekijöiden työosuuteen kuului yhteinen nimittäjä, turvallisuussuunnitelman laatiminen. Koska työt kokonaisuudessaankin olivat erittäin lähellä toisiaan, katsoimme luotettavuuden lisääntyneen myös kahden tutkijan erilaisten näkökulmien ja kritiikin kautta.

Yksittäisten tiedonhankintamenetelmien luotettavuutta on arvioitu erikseen tämän opinnäytetyön luvuissa, joissa kunkin menetelmän valintaa perustellaan tarkemmin. Turvallisuussuunnitelmassa käytettiin myös valmiita ohjeita, kuten tajuttoman asettaminen kylkiasentoon, elvytysohje ja ohje tulipalon sattuessa. Kaksi ensimmäistä oli otettu Suomen ensiapuoppaasta, johon päädyimme, koska ohjeet olivat yksinkertaiset, helposti luettavat ja lähde itsessään luotettavaksi todettu. Ohje tulipalon sattuessa otettiin eri pelastuslaitosten sivuilta, joten se noudattaa kansallisia ohjeita ja näin ollen on myös luotettava.

Turvallisuussuunnitelman laatiminen on aihe, josta ei löydy teoreettista materiaalia siksi, että jokainen turvallisuussuunnitelma on yksilöllisesti laadittu. On olemassa vain suuntaa antavia ohjeita, joista ilmenee mitä tulee ottaa huomioon. Tutkimuksen luotettavuutta lisää yleensä kansainvälisten lähteiden käyttö. Turvallisuusvaatimukset perustuvat meidän työssämme Suomen lakiin, joten jätimme tietoisesti kansainvälisten lähteiden etsimisen ja käytön.

Luotettavuutta tulee arvioida myös käytettävien tiedonhankintamenetelmien kautta, joita työssämme olivat eri haastattelut ja konsultaatiot. Haastattelujen ja konsultaatioiden luotettavuutta lisäsi se, että molemmat opinnäytetyön tekijät olivat paikalla niiden yhteydessä. Toisaalta haastatteluista olisi saatu luotettavammat tulosten kannalta, jos kysymykset ja teemat olisi esitestattu. Ajanpuutteen vuoksi esitestauksesta jouduttiin luopumaan, ja tämä vähentää tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuutta vähentäneenä myös suunnitellun turvallisuussuunnitelman perehdyttämistilaisuuden peruuntuminen.

Loppuhaastattelua varten tehdyssä saatekirjeessä (Liite 12) kerroimme, että haastattelun tuloksissa ei paljasteta haastateltavan henkilöllisyyttä. Samassa saatteessa mainitsimme, että opinnäytetyötä lukevalle saattaa paljastua haastateltavan henkilöllisyys, mikäli lukija on osallistunut tapahtumaan ja tuntee tapahtumanjärjestäjän. Kehitysehdotusten kannalta yksittäisten vastuualueiden erottelu työmme raportissa oli kuitenkin tärkeää, jotta mahdolliset muutokset osataan tulevaisuudessa kohdistaa oikein. Esimerkiksi työmäärän vähentäminen tiettyä vastuualuetta kohden olisi mahdotonta, jos emme olisi voineet nimetä kyseistä vastuualuetta erikseen raportissamme. Yksityisyyssyistä sovimme LUU:n toiminnanjohtajan kanssa, ettei turvallisuussuunnitelmaa liitetä lainkaan osaksi julkaistavaa opinnäytetyön raporttia. Kaikki haastatteluihin

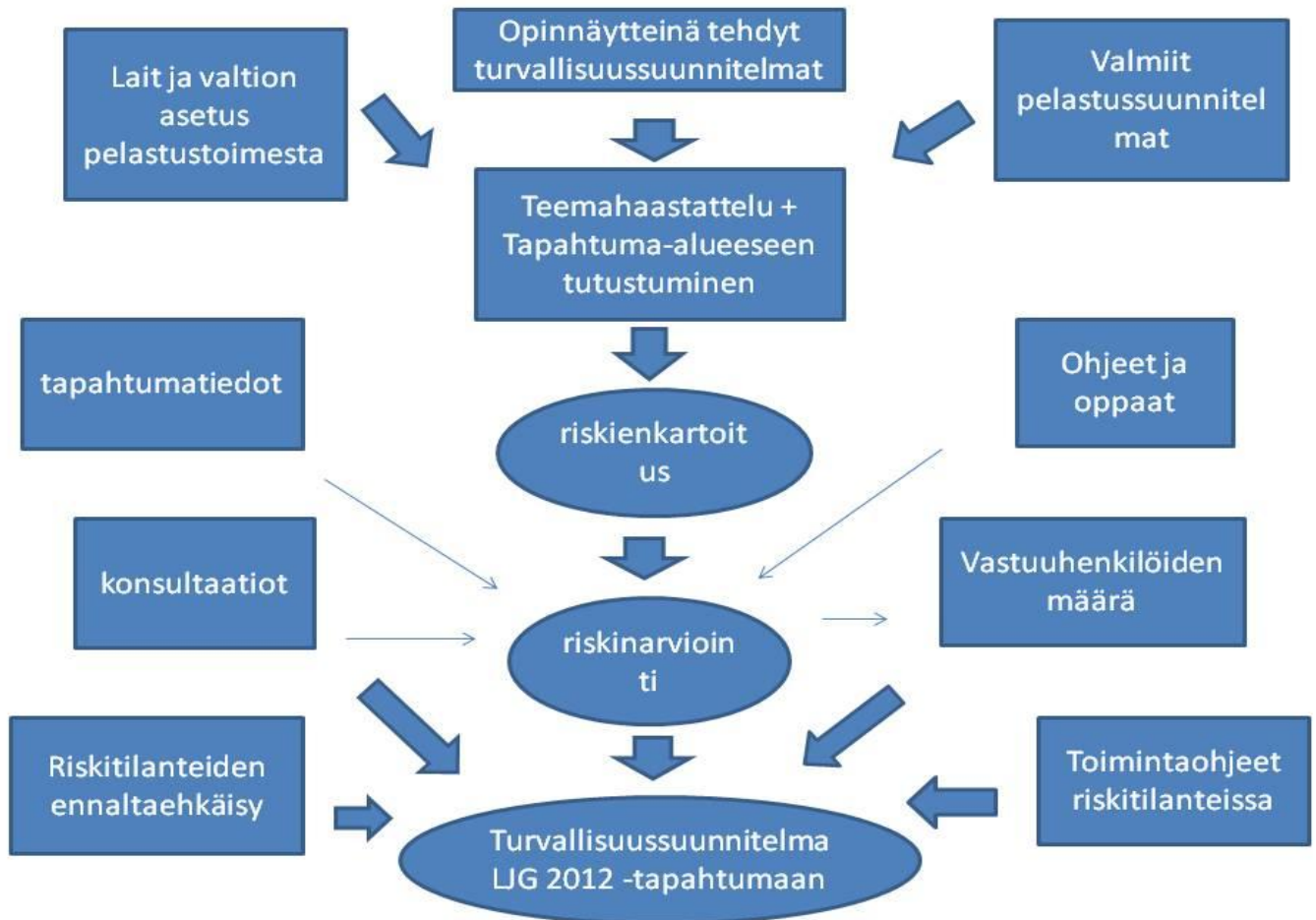
osallistuneet ymmärsivät ja hyväksyivät em. asiat osallistumalla haastatteluun, joten haastateltavien kannalta toimimme luotettavasti ja eettisesti.

Haastatteluissa tärkeää on osallistujien määrä suhteutettuna niihin kutsuttujen määrään. Tämän opinnäytetyön haastatteluissa paikalla olivat kaikki suunnitelluista henkilöistä ja näin ollen vastausprosentti oli 100, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Litteroimme haastattelun hyvälaatuiselta nauhalta heti tapahtumaa seuraavana päivänä, jolloin haastattelun kulku oli vielä tuoreessa muistissa. Myös tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoite laatia lainvoimainen suunnitelma Lohja Junior Games 2012-tapahtuman turvallisuusasioiden huomioimiseksi toteutui: produktina syntynyt turvallisuussuunnitelma hyväksyttiin pelastusviranomaisten toimesta ja poliisi myönsi luvan tapahtuman järjestämiselle. Turvallisuussuunnitelmassa ei havaittu viranomaisten taholta mitään puutteita tai täydennystarpeita ja suunnitelma luovutettiin viranomaisille lainmukaisessa aikataulussa. Tarkoituksemme oli tehdä lain vaatimaa pelastussuunnitelmaa laajamittaisempi katsaus lasten ja nuorten yleisurheilutapahtuman turvallisuusjärjestelyihin, jotta Länsi-Uudenmaan Urheilijat voivat soveltaa produktiamme muissakin tulevilla tapahtumissaan. Saamamme palautteen mukaan myös tämä tavoite toteutui ja urheiluseura aikoo hyödyntää produktiamme tulevilla tapahtumissaan.

Työ jakautui kolmeen osa-alueeseen: riskinkartoitus ja -arviointi, turvallisuussuunnitelman laatiminen sekä turvallisuussuunnitelman toteutumisen arviointi. Näiden eteneminen, tulokset ja johtopäätökset on esitetty tässä raportissa edellä. Kaikkiin kolmeen osa-alueeseen liittyi lisäksi erittäin olennaisesti sekä opinnäytetyön menetelmäkirjallisuuteen että pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaa ohjaaviin lakeihin perehtyminen. Pohjatyön tekeminen oli yllättävän aikaa vievää ja raportin kirjoittamisen edetessä vasta ymmärsimme, kuinka tärkeää se tekstin muotoutumisen ja asioiden jäsentämisen kannalta oli. Mielestämme onnistuimme kuvaamaan opinnäytetyömme prosessin etenemistä siten, että työ on mahdollista toistaa, vaikka itse produktia ei työhön liitettykään. Kuvassa 2. on havainnollistettu prosessin etenemistä.

Kuva 2. Projektin eteneminen

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen maaliskuussa 2012. LIG järjestettiin heinäkuun lopussa ja turvallisuussuunnitelman tuli olla hyväksytettynä LUU:lle ja luovutettuna pelastusviranomaisille kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Tapahtuman jälkeen järjestimme välittömästi teemahaastattelun ja litteroimme siitä saadun aineiston. Alkuperäisen suunnitelmamme mukaan työn piti olla valmis ennen vuoden 2012 loppua, mutta tästä jouduimme joustamaan muiden koulukiireiden vuoksi. Nyt jälkeenpäin asiaa tarkastellessamme uskomme tauon opinnäytetyön tekemisestä olleen positiivinen asia. Tauon jälkeen pystyimme katsomaan raporttia uusin silmin ja korjaamaan monia virheitä ja kummallisuuksia, joille ennen taukoa olimme täysin sokeutuneet.

Asenneilmapiiri turvallisuusasioiden huomioimisessa on tärkeässä roolissa ja huolellinen valmistautuminen turvalliseen tapahtumaan vaatii kaikkien järjestämiseen osallistujien sitoutumista. Laki ja asetukset ovat tiukentuneet ja turvallisuusasioiden huomi-

oimista korostetaan. Tiedon hankkiminen vaikuttaa hankalalta, kun kokemusta aihe-alueesta ei ole lainkaan, ja monelta vapaaehtoisvoimin toimivalta organisaatiolta loppuvatkin resurssit ja kiinnostus kesken. Vaikka tälle opinnäytetyölle LUU:lla oli selkeä tarve ja tilaus, ei kaikkien toimijoiden kiinnostus ja sitoutuminen ollut toivomallamme tasolla. LUU ei asenneilmapiiriltään poikkea kuitenkaan muista suomalaisista vapaaehtoisuuteen perustuvista organisaatioista, sillä samanlaisia johtopäätöksiä oli tehty muissakin opinnäytetöissä (Raulos 2011, 54 - 57; Hirvonen 2011, 16).

Työelämätaholta saamamme palautteen mukaan opinnäytetyömme onnistui hyvin ja se otettiin heti käyttöön. Lisäksi oltiin tyytyväisiä siihen, että loppuhaastattelussa tuli ilmi kehitysehdotuksia, joihin myös aiotaan kiinnittää huomiota tulevien tapahtumien turvallisuussuunnittelussa. Turvallisuussuunnitelman laajuus huomioiden työ on sovellettavissa myös muihin LJG:n kaltaisiin tapahtumiin.

Luvussa 6.4 on esitetty konkreettisia toimenpiteitä itse produktin parantamiseksi. Niiden lisäksi ehdotamme kehittämiskohteeksi asenneilmapiirin ja turvallisuusasioiden tiedostettavuuden parantamista. Keinoja tähän ovat esimerkiksi parempi perehdyttäminen ja perehtyminen kunkin tapahtuman turvallisuussuunnitelmaan. Oletettavasti turvallisuusasioiden läpikäyminen ryhmässä saa aikaan keskustelua, joka usein auttaa ihmisiä sisäistämään asioita paremmin ja poistaa mahdollisia ennakkoluuloja aiheeseen liittyen. Produktiamme soveltaen Länsi-Uudenmaan Urheilijat saavat jatkossakin turvallisen suunnitelman, mutta sen sisältöön perehtymällä ja siihen sitoutumalla seura saa myös turvallisen tapahtuman kaikille osallistujille.

LÄHTEET

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hirvonen, T. 2011. Riskienarviointityökalu yleisötilaisuuksiin. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu.

Karojärvi, I. Luunkova LUU. Länsi-Uudenmaan urheilijoiden kotisivut. Saatavissa: www.luu.sporttisaitti.com/seura/luunkova_luu/. [Viitattu 20.4.2012]

Kauhanen J., Juurakko A. & Kauhanen V. 2002. Yleisötapahuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: WSOY.

Kokoontumislaki 22.4.1999/540. Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Lainsäädäntö > [Ajantasainen](#) lainsäädäntö > 1999 > 22.4.1999/540. [Viitattu 19.4.2012]

Lehmusvirta, A. Tiedoksianto 15.4.2012. Lohja.

Lupaviranomainen. Konsultaatio 20.4.2012. Lohjan kihlakunnan poliisilaitos.

Nurmi, J. Mustonen, V. Rosenberg, P. Bäckman, R. & Castren, M. 2005. Layperson firstresponders in on-site emergency medical service of mass gathering events. Helsinki.

Palotarkastaja. Konsultaatio 23.4.2012. Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitos.

Pelastuslaki 29.4.2011/379. Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö > 2011 > 29.4.2011/379. [Viitattu 20.4.2012]

Raulos, M. 2011. Tapahtumaturvallisuus - tietopaketti ja työkalu pienen kokoluokan tapahtumien turvallisuussuunnitteluun. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407. Saatavissa <http://www.finlex.fi>
> Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö > 2011 > 5.5.2011/407. [Viitattu
20.4.2012]

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Keuruu: Gummerus kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Vuoripuro, J. Suurten yleisötilaisuuksien turvallisuusopas. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kotisivut. Saatavissa: http://www.ku-pelastus.fi/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=121 [Viitattu 17.4.2012].